

*Släktföreningen
Mats Ersson
Nohrmans
ättlingar*

*Sukuseura
Mats Ersson
Nohrmanin
jälkeläiset*

Släktföreningen Mats Ersson Nohrmans ättlingar
Sukuseura Mats Ersson Nohrmanin jälkeläiset

www.mesn.nu
mora@mesn.nu
Org. nr. 884402 – 1322
Svenskt postgiro: 27 38 31-8
Svenskt bankgiro: 5555-5932
Finskt bankkonto / Suomalainen pankkitili: 157230-353466
Medlemsavgift / Jäsenmaksu: 150 Skr / 15 €

Styrelse / Johtokunta

Ola Hermansson, Mora, ordf. 0250-59 38 72
Benedict Gestrin, Helsingfors, 1:a vice ordf. 09-45 46 189
Mats Hermansson, Mora, 2:a vice ordf. 0250-363 73
Folke Hansjöns, Mora, sekr. 0250-361 37
Per Aronsson, Mora, kassör, 0250-385 17
Jutta Aminoff, Ekenäs, 019-24 13 703
Erik Klinge, Helsinki / Helsingfors, 09-49 43 41
Mikael Norlin, Mora
Kirsti Reitkari, Helsinki, 050-35 88 516

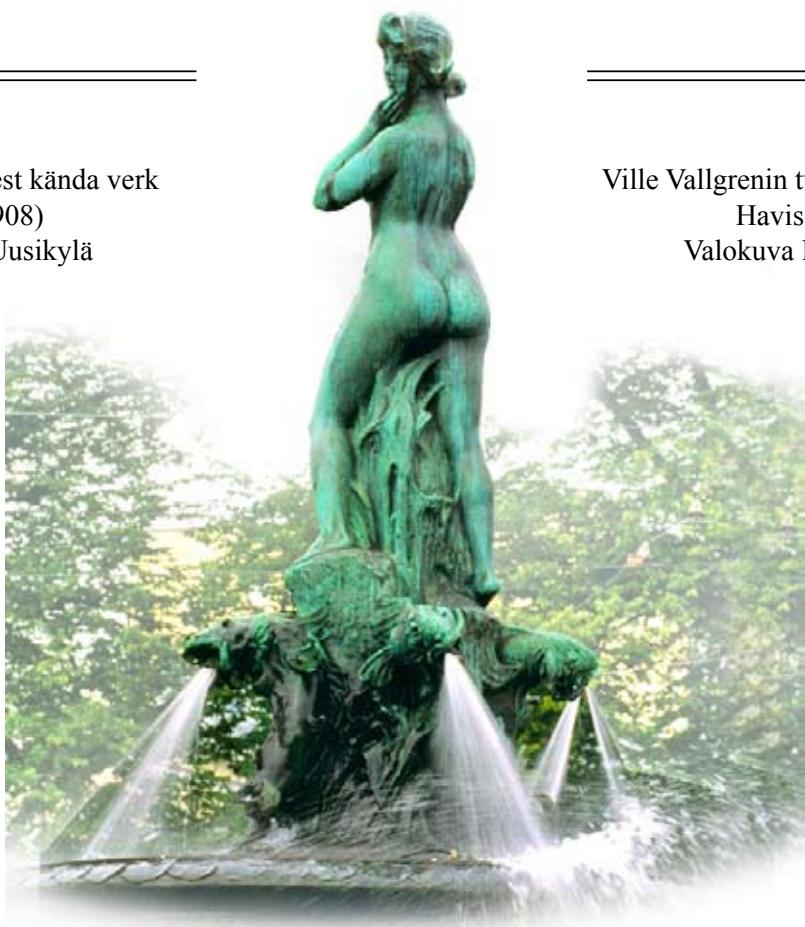
Suppleanter / Varajäsenet
Helene Creutz, Borgå, 040-540 0979
Tryggve Gestrin, Esbo, 040-839 31 52
Svea Katrin, Färnäs
Margareta Nordin, Mora

Pärmbild
Ville Vallgrens mest kända verk
Havis Amanda (1908)
Fotografi Matias Uusikylä

Kansikuva
Ville Vallgrenin tunnetuin veistos
Havis Amanda (1908)
Valokuva Matias Uusikylä

Kära släktföreningsmedlemmar

Det här medlemsbladet är annorlunda än förut, ty hela innehållet utkommer både på svenska och finska. Detta beror på att nästa släktmöte hålls i Finland 2009 och den övervägande majoriteten av medlemmarna bosatta i Finland har finska som modersmål. Mötesplatsen kommer att ligga väster om Helsingfors. Vi kommer att besöka bl.a. Vichtis, Sjundeå och Kyrkslätt, som har varit betydelsefulla i släktens historia. Inom detta område ligger också Porkala. Den historiska ”Porkala-parentesen”, som blir ett centralt mötestema, behandlas i den första av tidningens artiklar.

Henrik och Anders Nohrström, son respektive son till släktens stamfar, flyttade i början av 1700-talet till Finland och fick stora familjer och många ättlingar. Som framgångsrika män klättrade de båda uppför samhällsstegen. Det är därför intressant att se vilka fruarna Nohrström var och vad de hade för bakgrund. En släkthistorisk artikel handlar om detta.

Vi har också glädjen att presentera två av släktens kulturpersonligheter, som gjort sig kända inom skulptur och litteratur, nämligen Ville Vallgren och Solveig von Schoultz.

Släktföreningen upprätthåller en hemsida www.mesn.nu, där också en fil med ättlingar till kronolänsman Mats Ersson Nohrman ingår. Tillgång till släktfilen förutsätter lösenord, som man kan anhålla om via hemsidan, när medlemsavgiften är betald.

Med sommarhälsningar

Styrelsen

Rakkaat sukuseuran jäsenet

Tämä jäsenlehti poikkeaa edellisistä jäsenlehdistä sikäli, että koko sisältö on julkaistu sekä ruotsiksi että suomeksi. Tämä johtuu siitä, että seuraava sukukokous pidetään Suomessa 2009 ja että Suomessa asuvien jäsenten valtaenemmistön äidinkieli on suomi. Tapahtumapaikka tulee sijaitsemaan Helsingin länsipuolella, ja tulemme liikkumaan mm. Vihdissä, Siuntiossa ja Kirkkonummella, jotka kuuluvat suvun historian kannalta merkittäviin alueisiin. Näillä alueilla sijaitsee myös Porkkala, ja historiallista ”Porkkalan parenteesia”, joka tulee olemaan yksi keskeisistä kokousaiheista, käsittää tämän lehden ensimmäisessä artikkelissa.

Suvun kantaisän poika Henrik ja pojapojka Anders Nohrström muuttivat 1700-luvun alussa Suomeen. Menestyvinä miehinä he kipusivat ylöspäin yhteiskunnan sosiaalisia tikkaita ja heidän perustamiinsa perheisiin syntyi suuri joukko lapsia. On sen vuoksi mielenkiintoista tietää, keitää rouvat Nohrström olivat ja mikä oli heidän taustansa. Tästä meille kertoo lehden toinen artikkeli.

Meillä on myös ilo esitellä suvun kulttuuripersoonallisuksista kaksi, jotka ovat saavuttaneet mainetta kuvanveiston ja vastaavasti kirjallisuuden alalla, nimittäin Ville Vallgren ja Solveig von Schoultz.

Sukuseura ylläpitää kotisivua www.mesn.nu, johon myös sisältyy tietokanta kruununnimismies Mats Ersson Nohrmanin jälkeläisistä. Pääsy sukutietokantaan edellyttää salasanaa, jonka voi pyytää kotisivulta, kun jäsenmaksu on maksettu.

Kesäterveisin

Johtokunta

Släktmötet 2009 och Porkala-parentesen

Tidigare släktmötens

Det stiftande mötet för Släktföreningen Mats Ersson Nohrmans ättlingar hölls 1999 i Mora eftersom stamfadern Mats Ersson Nohrman (1638-1698) hade verkat där som länsmann. Mats Ersson Nohrman och hans hustru Karin Larsdotter (1650-1727) har över 10 000 ättlingar av vilka ungefär hälften har levat eller lever i Finland. Släktföreningens möte har senast ordnats i Finland 2001. Sätet var då Strömfors i östra Nyland, vilket i det närmaste berodde på att ovan-nämnda stamföräldrars sonson Anders Nohrström (1719-1755), som var mycket bevandrad i metallurgi, hade under 1740-talet tillsammans med Jacob Forsell, efter att ha förvärvat av greve Carl Johan Creutz privilegierna till Petjärv bruk som förstörts av ryssarna, grundat Srömfors bruk på samma ställe. Förutom Anders Nohrström har flera tiotal andra av ättlingarna i hög grad främjat det finska närings- och kulturlivet. Utöver det anrika bruket bekantade sig mötesdeltagarna 2001 även med några andra östnyländska sevärdheter och ställen där ättlingarna har verkat i århundraden och verkar ännu i denna dag, såsom de gamla säterierna Sarvlax och Malmgård i Pernå. Härefter har släktmötens hållits både i Falun och Mora.

Släktmötet 2009

Enligt en rimlig rotationsprincip står de finska ättlingarna nu i turen att axla ansvaret för ordnandet av nästa släktmöte, som enligt överenskommelse kommer att äga rum under sommaren 2009. Mötesplatsen kommer att befina sig i västra Nyland, men dess exakta läge kan knappast, bl.a. på grund av olösta inkvarteringsfrågor, med säkerhet fastslås tidigare än i början av 2008. Syftet är att i samband med mötet besöka västnyländska ställen där ättlingarna har levat och verkat. Till dessa hör exempelvis den nu av företaget Kemira ägda Kotkaniemi gård vid sjön Enäjärvi i Vichtis, som i början av 1800-talet beboddes av major Abraham Nohrström (1765-1841) (adlad Segerstråle), Sjundeå kyrka samt ungefär fem kilometer sydost om denna liggande Sjundby gård, och möjligtvis S:t Mikaela kyrka i Kyrkslätt, vars vack-

ra fönstermålningar skapades av Lennart Segerstråle under åren 1930-1931.

Porkala-parentesen

Sjundby gårds karaktärshus, även känt som Sjundby slott, och S:t Mikaela kyrka ligger i de omgivningar av Porkala udde, som Finland i vapenstilleståndsfördraget i september 1944 tvingades arrendera åt Sovjetunionen för 50 år. Den av segrarmakten krävda militärbasen var i första hand avsedd att avstånga Finska viken men kunde också utnyttjas för andra ändamål såsom övervakandet av den finska regeringen och utövandet av påtryckningar mot denna. Tiden för den ryska ockupationen av Porkala, även kallad Porkala-parentesen, behandlas här något utförligare, ty överlätandet av ett stort område i huvudstadens närhet åt en stark fientligt inställt armé uppskakade på sin tid djupt Finlands medborgare.

Vapenstilleståndsvillkoren, vars hårdhet totalt överaskade landets befolkning, tillkännagavs först strax efter undertecknandet av vapenstilleståndsfördraget i Moskva. Finland gavs exakt 10 dygn tid att fullständigt uttömma den blivande militärbasen och förbereda inträdet av de sovjetiska styrkorna, varefter områdets gränser skulle få samma status som riksgränsen. En blixtevakuering av 7272 Porkalabor genomfördes. Under denna mycket oroliga och osäkra tid handhades justitieministerposten av Ernst von Born, som var smäkhus till en av Mats Ersson Nohrmans ättlingar och som bebodde Sarvlax gård i flera decennier. Basområdet var i öst-västriktning 33 km brett och fastlandsdelens djup varierade i nordlig-sydlig riktning mellan 7 och 24 km. Arealen var ungefär 380 km² och basens östliga gräns låg ca 19 km från Helsingfors centrum (se bilden). Det ansågs av många att Porkala-basen utgjorde, bl.a. för dess farlighet för Finland och arrendetidens längd, det värsta av vapenstilleståndsvillkoren, d.v.s. basen väckte större oro än överlätandet av omfattande områden vid landets östra gräns, betalandet av stora krigsskadeståndersättningar och fördrivningen genom krig av tyskarna från Lappland. Men när de finska förhandlarna försökte åstadkomma den minsta lindring av fördraget svarade ut-

rikesminister Molotov att Finland ockuperas genast i fall villkoren ej accepteras som sådana.

De sovjetiska styrkorna hämtade med sig pansarvagnar samt tung fältartilleri, vars räckvidd väl sträckte sig till Helsingfors. Därutöver fanns på området redan från tidigare grovt finskt kustartilleri med en kaliber av 305 mm. Dessa kanoners projektiler vägde 500 kg och hade en tryckeffekt kapabel att förstöra ett kvarter. Med rysk artillerield var det således möjligt att jämna hela huvudstaden med marken. Alldeles i början väckte Porkala-basen inom den högsta finska ledningen dystra, nästan panikartade stämningar, som givetvis totalt doldes för allmänheten. På senare tid när hemliga dokument har blivit offentliga har det framgått att marskalk Mannerheim, statsminister Paasikivi och general Erik Heinrichs bl.a. hade diskuterat förflyttandet av huvudstaden till Åbo, Tammerfors eller Jyväskylä. Många medborgare hade dock genast uppfattat hotet som basen utgjorde mot Finlands självständighet och kände sig leva med pistolen mot tinningen.

Till Finlands lycka besannades de värsta hotbilderna som hade förknippts med basen dock aldrig. Men basens existens och de ofta återkommande dånande ryska artilleriovningarna påminde finnarna om verkligheten och kastade en mörk skugga över deras vardag. Dessutom likställdes basen i många västländer, om och inofficiellt, med en ockupation av hela landet. Men den ständigt framskridande förändringen av krigsföringsmetoderna, som ägde rum efter andra världskriget, minskade snabbt Porkalas-basens strategiska betydelse för Sovjetunionen. Dessutom var det dyrt att upprätthålla basen. Av dylika anledningar som till en stor del var oberoende av Finland, återbördade Sovjetunionen något överraskande hela militärbasen redan i januari 1956, d.v.s. 39 år i förtid.

Erik Klinge

Sukukokous 2009 ja Porkkalan parenteesi

Tähänastiset sukukokoukset

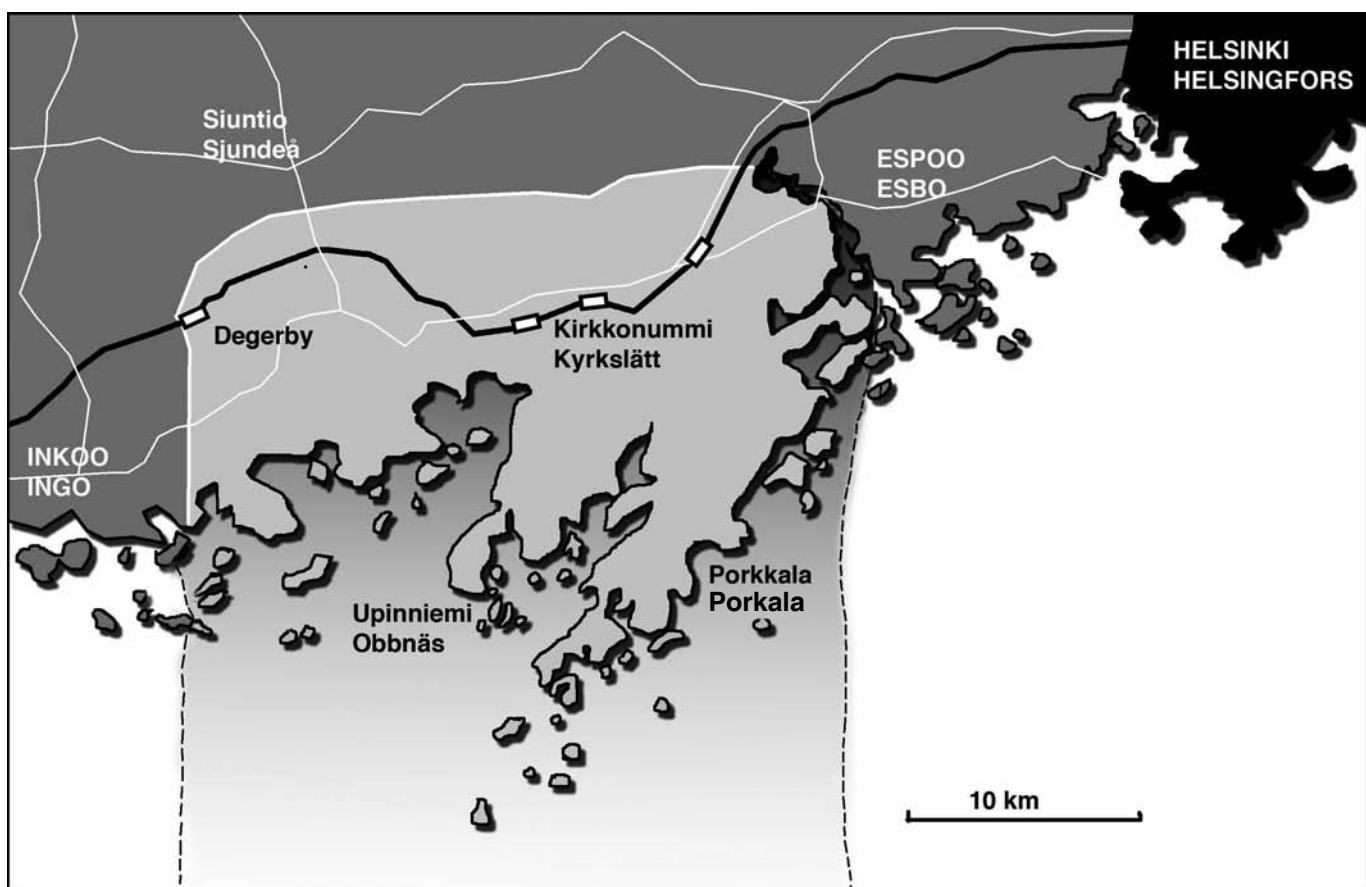
Sukuseura nimeltään Släktföreningen Mats Ersson Nohrmans ättlingar (Sukuseura Mats Ersson Nohrmanin jälkeläiset) perustettiin 1999 Morassa Taalainmaalla, koska suvun kantaisä Mats Ersson Nohrman (1638-1698) oli toiminut siellä nimismiehenä. Mats Ersson Nohrmanilla ja hänen puolisollaan Karin Larsdotterilla (1650-1727) on yli 10 000 jälkeläistä, joista noin puolet on elänyt tai elää Suomessa. Seuran edellinen Suomessa pidetty kokous järjestettiin 2001 Ruotsinpyhtäällä (ruots. Strömfors) itäisellä Uudellamaalla. Paikan valintaan vaikutti se, että kantavanhempien metallialaan perehtynyt pojapoitia Anders Nohrström (1719-

1755) oli 1740-luvulla yhdessä Jacob Forsellin kanssa, hankittuaan kreivi Carl Johan Creutzilta etuoikeuden venäläisten hävittämään Petjärven ruukkiin, perustanut sen paikalle Strömforsin ruukin. Paikannimi Strömfors on muodostettu yhdistämällä Anders Nohrströmin sukunimen loppuosa ja Jacob Forsellin sukunimen alkuosa. Anders Nohrströmin lisäksi ovat useat kymmenet muut jälkeläiset voimakkaasti vaikuttaneet Suomen talous- ja kulttuurielämän kehittymiseen. Maineikkaan ruukin ohella tutustuttiin 2001 myös eräisiin muihin lähialueilla sijaitseviin kohteisiin, joissa jälkeläiset ovat vuosisatoja vaikuttaneet tai tänäänkin vaikuttavat, kuten Sarvilahden (ruots. Sarvlax) ja Malmgårdin

rälssitiloihin Pernajassa. Tämän jälkeen on pidetty sukukous Falunissa ja Morasissa.

Vuoden 2009 sukukokous

Vuorotteluperiaatteen mukaisesti Suomessa asuvat jälkeläiset ovat ottaneet vastatakseen seuraavan sukukokouksen järjestämisestä. Ajankohdaksi on sovittu kesä 2009. Paikka tulee tällä kertaa sijaitsemaan läntisellä Uudellamaalla, mutta sen tarkka sijainti voidaan, mm. majoituskysymysten selvittämisen johdteen, lyödä lukkoon vasta keväällä 2008. Tarkoituksena on myös tutustua kokouksen yhteydessä sellaisiin Länsi-Uudenmaan kohteisiin, joissa jälkeläiset ovat eläneet. Kysymykseen tullevat mm. ny-

Skiss över arrendeområdet, som bl.a. omfattade flera stationer vid järnvägen mellan Helsingfors och Åbo. Till en början var genomfarten av finska tåg förbjuden. Efter några år blev den ändå tillåten, under villkor att fönsterluckor som stängdes utifrån användes, likaså ryska lok.
(Illustration Matias Uusikylä)

Kartta piirros vuokratusta alueesta, joka mm. käsitti useita Helsingin ja Turun välisen rautatien asemia. Aluksi suomalaisen junien kauttakulku oli kielletty. Muutaman vuoden kuluttua se kuitenkin sallittiin, mutta ehtona oli ulkopuolelta suljettaiden ikkunaluukkujen ja venäläisten veturien käyttäminen.
(Piirros Matias Uusikylä)

kyisin Kemiran koetilana toimiva Kotkaniemen kartano Vihdin Enäjärven rannalla, jossa majuri Abraham Nohrström (1765-1841) (aateloituna Segerstråle) asui 1800-luvun alkupuolella, Siuntion kirkko ja siitä viitisen kilometriä kaakkoon sijaitseva Sjundbyn kartanolinna, sekä mahdollisesti Kirkkonummen Pyhän Mikaelin kirkossa sijaitsevat vuosilta 1930-1931 peräisin olevat Lennart Segerstrålen kauniit lasimaalaukset.

Porkkalan parenteesi

Sjundbyn kartanolinna ja Kirkkonummen Pyhän Mikaelin kirkko sijaitsevat sillä Porkkalan niemeä ympäröivällä alueella, joka Suomi pakotettiin välirauhansopimuksessa syyskuussa 1944 vuokraamaan Neuvostoliitolle 50 vuodeksi. Neuvostoliiton vaatima sotilastukikohta oli ensisijaisesti tarkoitettu Suomenlahden sulkemiseen, mutta sitä voitiin käyttää myös muihin tarkoituksiin, kuten Suomen hallituksen valvomiseen ja painostamiseen. Porkkalan miehityksen aikaa, jota myös Porkkalan parenteesiksi kutsutaan, käsittellään seuraavassa hieman yksityiskohtaisemmin, koska pääkaupungin lähellä sijaitsevan laajan alueen luovuttaminen sodan voittaneelle suurvalalle järkytti aikanaan syvästi Suomen kansalaisia.

Välirauhan ehdot, joiden ankaruuus yllätti kaikki suomalaiset, julkistettiin vasta välittömästi Moskovassa tapahtuneen sopimuksen allekirjoittamisen jälkeen. Suomelle annettiin tasan 10 vuorokautta aikaa täydellisesti tyhjentää tuleva tukikohta-alue neuvostoarmeijalle.

*Ett ryskt lok görs redo för att dra ett finskt tågsätt genom "världens längsta järnvägstunneln" från Köklax i Esbo till Täkter i Ingå.
(Bild Esbo stadmuseum)*

Venäläinen veturi valmistautuu vetämään suomalaisen junan "maailman pisimmän rautatie-tunnelin" läpi Espoon Kauklahdesta Tähtelään Inkoossa.
(Kuva Espoon kaupunginmuseo)

jan sisäänmarssia varten, minkä jälkeen alueen rajalla olisi sama status kuin valtakunnan rajalla. Pikaevakkoon joutui lähtemään 7272 porkkalalaista. Tänä suuria huolia täynnä olevana epävarmana aikana maamme oikeusministerinä toimi Ernst von Born, joka oli Mats Ersson Nohrmanin jälkeläisen pikkuserkku ja asui useita vuosikymmeniä Sarvilahden kartanossa. Tukikohta-alueen leveys itä-länsisuunnassa oli 33 km ja manneralueen syvyytä vaihteli pohjois-eteläsuunnassa 7 ja 24 km välillä. Pinta-ala oli suunnilleen 380 km² ja itärajan etäisyys Helsingin keskustasta noin 19 km (katso karttakuva). Porkkalan tukikohtaa monet pitivät, mm. sen vaarallisuudesta Suomelle sekä vuokra-ajan pituudesta johtuen, välirauhan ehdoista pahimpana eli pahempana kuin maan itäisten alueiden luovuttamista, suurten sotakorvausten maksamista ja saksalaisten sotilaallista karkottamista Lapista. Suomalaisen neuvottelijoiden yritys saada aikaan edes vähäistä lievitystä ehtoihin ulkoministeri Molotov ilmoitti, että koko Suomi miehitetään välittömästi, ellei ehtoja hyväksytä sellaisenaan.

Neuvostoliitolaiset toivat alueelle runsaasti raskasta kenttätykistöä ja panssarivaunuja. Lisäksi siellä oli jo ennestään järeästä suomalaisista 305 mm:n rannikkotykistöä, jonka kantama ulottui Helsingin keskustaan ja jonka 500 kg:n kranaatin teho riitti painevaikutuksellaan romahduttamaan kokonaisen korttelin. Neuvostoliitolaisilla oli tätä mahdollisuus hävittää tykistötulella pääkaupunki maan tasalle. Aivan aluksi Porkkalan tu-

kikohta aiheutti maamme korkeimmassa johdossa synkiä, lähes paniikinomaisia tunnelmia, jotka luonnollisesti visusti salattiin julkisuudelta. Myöhemmin salaisten asiakirjojen tultua julkisiksi on ilmennyt, että marsalkka Mannerheimiin, pääministeri Paasikiven ja kenraali Erik Heinrichsin välillä oli mm. käyty keskusteluja pääkaupungin siirtämisestä Turkuun, Tampereelle tai Jyväskylään. Lisäksi monet kansalaiset olivat käsitteet uhan, jonka tukikohta muodosti maamme itsenäisyydelle, ja tunnisivat elävänsä kuin pistooli ohimolla.

Suomalaisen onneksi tukikohtaan liitetty pahimmat uhkakuvat eivät milloinkaan toteutuneet, mutta sen olemassaolo toistuvine tykistön kovapanosammuntoineen muistutti suomalaisia todellisuudesta ja langetti tumman varjon heidän arkensa ylle. Lisäksi useissa länsimaisissa tukikohta rinnastettiin, joskin epävirallisesti, koko Suomen miehittämiseen. Toisen maailmansodan jälkeen tapahtunut sodankäyntimenetelmien muuttuminen vähensi kuitenkin nopeasti Porkkalan tukikohdan strategista merkitystä Neuvostoliitolle. Lisäksi sen ylläpitäminen oli kallista. Tällaisista pääasiassa Suomesta riippumattomista syistä Neuvostoliitto jokseenkin odottamatta palautti koko alueen jo tammikuussa 1956 eli 39 vuotta etuajassa.

(Lisätietoja mm. kirjassa: Jari Leskinen ja Pekka Silvast: Suljettu aika, Porkkala Neuvostoliiton sotilaallisena tukikohdana vuosina 1944-1956, toinen painos, WS Bookwell OY, Juva 2006)

Erik Klinge

Fruarna Nohrström

I

Mats Ersson Nohrman, kronolänsman, född 1638, död 1698,
Gift med Karin Larsdotter, född 1650 i Utmeland, Mora, död
1727 i Noret, Mora. Söner:

Erik Matsson Nohrström

Anders Matsson tab. II

Johan Matsson Nohrström

Henrik Matsson Nohrström tab. IV

II

Anders Matsson, kronolänsman, född 1676 i Noret, Mora, död
1719 i Noret, gift med Sara Gudmundsdotter Benningia, född
1684 i Orsa, död 1720 i Noret, Mora. Söner:

Gudmund Andersson Nohrström

Anders Andersson Nohrström, tab. III

III

Anders Andersson Nohrström, brukspatron i Strömfors, född
1713 i Noret, Mora, död 1758, gift i Sjundeå 1740 med **Ester
Sidonia von Raschau**, född 1720 på Ösel, död 1800 i Tavast-
by i Elimä, dotter till Samuel Johann von Raschau och **Anna
Maria Amalia Krebs**. Av deras åtta barn levde bara tre döttrar
till vuxen ålder.

IV

Henrik Matsson Nohrström, brukspatron i Forsby Bruk,
Pernå, född 1690 i Noret, död 1764 i Forsby bruk. 1. gift 1721
i Malingsbo med **Brita Christina Skougsberg**, född 1705 i
Malingsbo, död 1741 i Björkborns bruk, Karlskoga, dotter till
Erik Skougsberg och **Helena Hammarbäck**. 2. gift 1742 i
Örebro med **Anna-Greta Pihlberg**, född 1707, död 1777 i
Forsby bruk. Söner i första äktenskapet:

Abraham Nohrström tab. V

Henrik Nohrström tab. VI

son i andra äktenskapet:

Johannes Nohrström tab. VII

V

Abraham Nohrström, brukspatron i Forsby bruk och i Kimola,
född 1722 i Karlskoga, död 1796 i Iitti, gift 1752 i Sjundeå
med **Engel Kristina Dufving**, född 1728, död på Sombola i
Itis 1791, dotter till regementskvartermästare Kasper Henrik
Dufving och **Engel Sofia Krebs**. Söner:

Henrik Johan Nohrström tab. VIII

Abraham Nohrström-Segerstråle tab. IX

Anders Gustaf Nohrström tab. X

VI

Henrik Nohrström, fälvtäbel, född 1735 i Forsby, död 1792 i
Orimattila, gift 1768 med **Gertrud Elisabet Lang**, född 1741
i Orimattila, död 1811 i Orimattila, dotter till sergeant Carl
Henrik Lang och **Gertrud Margareta von Essen**. Son:

Carl Henrik Nohrström tab. XI

VII

Johannes Nohrström, född 1748 i Forsby, död 1783 i Åbo,
hovrättsauskultant, registrator, gift med **Margareta Killéen**.

VIII

Henrik Johan Nohrström, kapten, född 1760 i Itis, död 1824 i
Pälkäne, gift med **Margareta Helena Schulman**, född 1776
i Hauho, död 1855 i Pihtipudas, dotter till serg. Gustav Robert
Schulman och Brita Christina Scherping på Lautzia rusthåll
i Hauho.

IX

Abraham Nohrström, adopterad Segerstråle, major, född 1765
i Itis, död 1841 i Kyrkslätt, begraven i Vichtis, gift 1800 med
Fredrika Augusta Törn, född 1783 i Ruokolahti, död 1857
på Koskis i Kyrkslätt, dotter till lantmäteri-inspektören Karl
Johan Törn och **Ulrika Katarina Munsterhjelm**.

X

Anders Gustaf Nohrström, ekonomidirektör i Ånäs bruk, Lu-
hango, född 1768 i Itis, död 1819 i Ånäs, Luhango, gift 1804
med **Anna Lovisa von Essen**, född 1799, död 1847 i Sysmä,
dotter till kapten Otto Magnus von Essen af Zellie och Eva
Helena Tandefelt. Det var Anna Lovisa von Essens andra äk-
tenskap, hon var änka efter generallöjtnant Axel von Becker.

XI

Carl Henrik, ryttmästare, född 1769 på Terriniemi i Orimat-
tila, död 1848 i Jyväskylä, gift 1804 i Borgå med **Johanna
Elisabet Palmsten**, född 1787 i Borgå, död 1849 i Jyväsky-
lä, dotter till handelsman Henrik Palmsten och **Helena So-
litander**.

Ester Sidonia von Raschau
(oljemålning/öljyvärimaalauks
O. Arrhenius)

Anders Nohrström
(oljemålning/öljyvärimaalauks
O. Arrhenius)

Anders Gustaf Munsterhjelm
(oljemålning/öljyvärimaalauks
Per Fjellström)

Ester Sofia Munsterhjelm (född/synt. Nohrström)
(oljemålning/öljyvärimaalauks
Per Fjellström)

Finlands nationalmuseum (foto Markku Haverinen)
Suomen kansallismuseo (valokuva Markku Haverinen)

Under 1600-, 1700- och ännu under 1800-talet gifte man sig i allmänhet inom sin egen samhällsklass. Mycket ofta hade svärsonen samma yrke som svärfadern. Det kan därför vara intressant att granska de familjer, som Mats Ersson Nohrmans söners och deras ättlingars hustrur kom från. I den här artikeln behandlas bara den finska grenen, dvs. Anders Andersson Nohrströms och Henrik Matsson Nohrströms och deras ättlingars fruar och i några fall svärmodrar.

Släkten von Raschau

I början av 1200-talet fanns det i sydöstra Tyskland i trakten av Leipzig en rik och mäktig familj von Strassberg. Familjen räknades inte som adlig, de var slottsfogdar, men några av familjemedlemmarna var så rika, att de kunde grunda kloster och döttrarna kunde räkna med att bli abbedissor. Familjenamnet ändrades i slutet av 1200-talet till von Vogtsberg. Med tiden förlorade familjen sin rikedom och sin makt och på 1300-talet ändrades namnet igen. Familjen ägde bara en enda by Raschau och tog då namnet von Raschau. I början av 1400-talet drog familjen österut. I samband med att Tyska Orden spred kristendom i Baltikum nämns 1389 en riddare Markquard von Raschau. Sedan återfinns familjen i slutet av 1500-talet på Ösel. Den var nu en av de gamla tysk-baltiska adelsfamiljerna, som innehade gods och förläningar på Ösel.

Samuel Johann von Raschau, född 1677, var officer i Karl XIIIs armé. Som krigsfänge i Ryssland hittade han sin blivande fru Anna Maria Amalia Krebs, bland de ingermanländska krigsfängarna i Moskva. De gifte sig i Moskva, där de vigdes av en av de protestantiska prästerna, som Peter den Store hade anställt för att tillgodose sina krigsfängars andliga behov. Samuel Johann gick sedan i rysk tjänst och fick behålla sina gods på Ösel. Paret fick fem barn. Samuel Johann avled 1727, hans änka blev 1735 ihälslagen av sin mans svåger Wienberg. En av döttrarna, Ester Sidonia skickades sannolikt till sin välbärgade morbror på Sjundby gård i Finland. Den 29. november 1744 sammanvigdes brukspatron Anders Nohrström och Ester Sidonia von Raschau i Sjundeå.

Europeiska furstehus

Henrik Matsson Nohrström gifte sig första gången 1721 med Brita Christina

Skougsberg, dotter till bruksbokhållare Erich Skougsberg och Helena Hammarbäck.

Bröllopet stod i den lilla åttkantiga brukskyrkan i Malingsbo. Modern Helena Hammarbäck var dotter till brukspatron Mathias Hammarbäck och hon har en mycket intressant antavla. Där förekommer flera vallonsläkter. Där hittas också en oäkta dotter till kung Frederik I av Danmark. Den vägen är hon släkt med så gott som alla medeltida europeiska furstehus.

Det unga paret Nohrström bodde först på Hammarby bruk där Henrik var bruksbokhållare. 1728 flyttade de till Björkborns bruk utanför Karlskoga, Henrik hade avancerat till bruksinspektör. Hustrun Brita dog 1741. Följande år gifte Henrik om sig med Anna-Greta Pihlberg i Örebro, där han hade köpt ett hus. Anna-Greta Pihlberg bakgrund har jag inte lyckats hitta någonting om, men det är intressant att sonen Johannes var mycket intresserad av universitetsstudier. Han blev vice aktuarie vid Åbo hovrätt och lite senare registrator. När Henrik 1743 flyttade till Finland för gott för att bli brukspatron vid Forsby bruk följde alla hans barn utom äldsta dottern med.

Vitaliebröder och Hansaförbundet

I slutet av 1300-talet härjade ett sjörövargäng i Östersjön. Ursprungligen skulle de hjälpa kung Albrecht av Mecklenburg att behålla den svenska tronen, men sedan blev de riktiga sjörövare. De kallade sig Vitaliebröderna. Speciellt för dem var att de visserligen var sjörövare, men de delade bytet sinsemellan helt broderligt. En känd Vitaliebrodersläkt hette Luchau. I mitten av 1600-talet var Johan Luchau borgmästare i den fria Hansastaden Rostock. Hans dotter Engel Luchau gifte sig 1640 med Joakim Krebs, furstlig kanonikus över samtliga de andliga godsen i Mecklenburg. Deras son Joakim Krebs, bosatt i Narva, blev häradshövding i svensk tjänst över Kexholms och Ingemanlands län. 1689 adlades han. Av hans barn nådde fyra söner och två döttrar vuxen ålder. Tre av sönerna var officerare i Karl XIIIs armé. Om sonen Otto Mauritz vet vi mycket, eftersom han skrev en dagbok, som har publicerats. Otto Mauritz deltog i alla Karl XIIIs fältslag ända till Poltava. Där blev han tillfångatagen av ryssarna och fördes till Sibirien. Efter kriget återvän-

de han i svensk tjänst och gifte sig med Helena Adlercreutz, arvtagerskan till Sjundby gård i Finland. Hos honom på Sjundby vistades flera av hans släktningar, systern Engel Sofia Dufving med två döttrar och den föräldralösasysterdottern Ester Sidonia von Raschau.

Familjen Dufving

Bland Karl XIIIs officerare fanns två bröder Dufving. Jag har inte hittat någonting om deras bakgrund, men de härstammade sannolikt från Karelen eller Ingermanland. Det fanns personer med det släktnamnet i Karelen på 1700-talet. I S:t Petersburgs finska församling förekommer till exempel bonden Lorenz Dufving eller Tuovinen och hans son skomakarmästare Michael Dufving. Familjen kan alltså ha rent finskt ursprung. Senare, på 1800-talet, förekom släkten i Ryssland och numera finns den i Tyskland.

De ovan nämnda bröderna deltog i Karl XIIIs fältåtg i östra Europa, de blev tillfångatagna av ryssarna i Poltava och sändes till Moskva och vidare till Tobolsk i Sibirien som krigsfänglar. En stor del av Ingemanlands befolkning (svenska undersåtar) hade också deporterats till Sibirien. Speciellt i Tobolsk fanns det en mycket stor koloni av svenska krigsfänglar. Där levde de rätt så fritt, men de fick inte lämna staden. Den ena brodern, Samuel Henrik Dufving hade sin fru Eva Pistolhjelm med sig i Tobolsk. Båda deras två döttrar är födda där. Den andra broderns, regementskvartermästare Kasper Henrik Dufvings fru Engel Sofia Krebs fanns också i Tobolsk. Om de gifte sig där eller om de hade gift sig tidigare är mig obekant. Engel Sofia hade kommit till Tobolsk tillsammans med sin mor och syster, när Narvas befolkning fördes till Sibirien. Kasper Henrik Dufving och Engel Sofia Krebs fick en stor barnaskara, fem söner och två döttrar. Av allt att döma flyttade de till Estland, som var ryskt område efter fredsslutet 1721. Familjen var fattig, de hade förlorat all sin egendom i kriget, men sönerna gick ändå alla i skola i Reval. När Kasper Henrik Dufving dog 1734, flyttade änkan med de båda döttrarna till hennes bror Otto Mauritz Krebs i Finland.

Brukspatron Abraham Nohrström, son till brukspatron Henrik Nohrström, gifte sig 1752 i Sjundeå med Engel Kristina Dufving, den yngsta dottern.

Familjen Lang i Orimattila

Brukspatron Henrik Nohrströms yngsta son, fältväbel Henrik Nohrström gifte sig med Gertrud Elisabeth Lang från Orimattila. Hon var åttonde barnet till sergeant Carl Henrik Lang och Gertrud Margareta von Essen. Hennes mor dog samma år hon föddes, fadern gifte om sig med Florentina Sophia Gestrin. Gertrud Elisabeths två bröder Johan Henrik och Lars Adam Lang adlades och är stamfader till släkten Langenskiöld. Familjen Lang ägde Terriniemi gård i Orimattila. Där bosatte sig det unga nygifta paret Nohrström och där är deras barn födda.

Tyskbaltisk adel

Abraham Nohrströms äldsta son Henrik Johan gifte sig med Margareta Helena Schulman. Enligt familjetraditionen kom släkten Schulman till Estland med den danska kungen Valdemar Seier, då han i början av 1200-talet erövrade landet. Godset Thomel torde ha innehavts av släkten redan 1323 som förläning, men inte förrän 1495 finns det belägg för att ättens första kända stamfar Henrik Schulman fick det konfirmerat som frälsegods.

Också den yngsta sonen Anders Gustaf gifte sig med en adelsdam, Anna Lovisa von Essen. Hennes släkt härstam-

mar från Westfalen och kom till Livland 1502. Som det brukades på den tiden, tog anfadern namn efter sitt gods Zellie på Ösel. 1663 blev släkten svensk adel. De miste sitt gods vid reduktionen, men behöll ändå länge efter det namnet von Essen af Zellie. Gertrud Margareta von Essen, svärmor till fältväbel Henrik Nohrström hör till samma släkt men en annan gren.

Släkterna Segerstråle och Munsterhjelm

Major Carl Fredrik Iflander adlad Segerstråle (1738-1825), hade en enda son. När denna son dog i unga år, ville han att ätten ändå skulle kunna fortleva. Han fick tillstånd av kejsar Alexander I att adoptera sin unga officerskamrat och goda vän, major Abraham Nohrström. Det fanns dessutom släktkapsband mellan de två. Abrahams fru hette Fredrika Augusta Törn, dotter till inspektören på lantmäterikommissionen i Viborgs län Carl Johan Törn och Ulrika Katarina Munsterhjelm. Carl Fredrik Iflander-Segerstråle var gift med hennes moster Anna Margareta Munsterhjelm.

Släkten Munsterhjelm hade redan tidigare flätats in i släkten Nohrström. Brukspatron Anders Nohrström hade tre döttrar som uppnådde vuxen ålder. En av dem, Ester Sofia gifte sig 1763 med

kapten Anders Gustaf Munsterhjelm, son till kapten Johan Munster, adlad Munsterhjelm och Anna Maria Tawast. Anders Gustaf Munsterhjelm var kusin till systrarna Ulrika Katarina och Anna Margareta Munsterhjelm. Via Ester Sofia Nohrström är alla nulevande medlemmar av släkten Munsterhjelm ättlingar till Mats Ersson Nohrman.

Köpmän i Borgå

Ryttmästare Carl Henrik Nohrström gifte sig med Johanna Elisabet Palmsten från Borgå. Hennes far var köpman i Borgå. Också hennes morfar och mormors far var köpmän. Morfadern Erik Solitander hörde till en östnýländsk köpmannasläkt Solitander, som var borgare och köpmän i Borgå. Namnet Solitander är bildat av den latinska formen av ordet öde. Släkten kommer från Övidsby, tidigare Ödeby i Mörskom (öde = solitudo).

Carl Henrik fick med sin hustru tio barn och är den, som har fört namnet Nohrström vidare.

Jutta Aminoff

Källor:

- Gustaf Elgenstjerna: Den introducerade svenska adelns ättartavlor, Stockholm 1925-1936
- Genealogisches Handbuch der Oeselschen Ritterschaften, bearbeitet von Nicolai von Essen, Dorpat (Tartu) 1935
- Adam Lewenhaupt: Karl XII:s officerare
- Jully Ramsay: Frälsesläkter i Finland intill stora ofreden, Helsingfors 1909
- Oscar Wasastjerna: Ättartaflor, Borgå 1879-1880
- Helsingfors Universitets studentmatrikel 1640-1852
- Släktfilen 15.5.2007 (www.mesn.nu)
- Die Voegte im Vogtland 15.5.2007 (www.truckenbrodt-ahnen.de/voegte.htm)
- I Teutonicus 15.5.2007 (www.homolaicus.com/storia/medioevo/baltici/8.htm)
- Utdrag ur Biografiska Minnen af Konung Carl XII:s Krigar af B. A. Ennes, 2 bandet: „Utdrag af framlidne Överste-Lieutenanten Otto Mauritz Krebs egenhändigt författade Lefvernesbeskrifning“
- Ett handskrivet dokument ur Sjundby gårds arkiv

Ryttmästare Carl Henrik Nohrström (1769-1848) och hustrun Johanna Elisabet f. Palmsten (1787-1849) är begravda i Jyväskylä. Vid graven sonsons sonsons sonen Wilhelm Nouro (Nohrström), som har förhindrat att gravrätten blivit förverkad och sett efter gravstenen tillsammans med sina bröder. Han utmanar övriga ättlingar att starta ett projekt för att iståndsätta graven!

Foto: Irma Nouro

Ratsumestari Carl Henrik Nohrström (1769-1848) ja vaimonsa Johanna Elisabet o.s. Palmsten (1787-1849) on haudattu Jyväskylään. Haudalla pojanpojan pojanpojan poika Wilhelm Nouro (Nohrström), joka on valvonut hautaoikeuden voimassaoloa ja yhdessä veljiensä kanssa pitänyt silmällä hautakiveä. Hän haastaa muut jälkeläiset yhtymään projektin hau dan kunnostamiseksi! Kuva: Irma Nouro

Nohrström suvun rouvat

1600-, 1700- ja vielä 1800-luvulla puoli-son valitseminen tapahtui yleensä oman yhteiskuntaluokan piiristä. Hyvin usein vävyllä oli sama ammatti kuin apella. Tämän takia on mielenkiintoista tarkastella Mats Ersson Nohrmanin poikien ja heidän miespuolisten jälkeläistensä vai-mojen sukujuuria. Tässä kirjoituksessa rajoitun käsittelymään ainoastaan suomalaisia sukuaaroja.

Von Raschau -suku

1200-luvun alussa Kaakkois-Saksassa, Leipzigin tienoilla eli vauras ja mahtava von Strassberg -suku. Tämä suku ei kuulunut aatelistoona, mutta suvun jäsenistä muutamat olivat linnanvoutuja ja heillä oli rikkautta ja valtaa. He perustivat pari luostaria ja tyttäristä saattoi tulla luos-tarien abbedissoja, elleivät he päässeet rikkaisiin naimisiin. Suvun nimi muuttui 1200-luvun lopussa von Vogtsber-giksi. Aikojen kuluessa sekä rikkaus että valta supistuivat ja 1300-luvulla suvun nimeksi tuli von Raschau, koska suvun hallussa oli enää yksi kylä – Raschau Erzgebirgen vuoriston pohjoisrinteillä. 1400-luvulla koko suku muutti itään päin. Saksalaisen ritariveljeskunnan le-vittäessä kristinuskoa Baltian maihin muuan ritari Marquard von Raschau niitti mainetta johtaessaan joukkoaan voittoon taistelussa vuonna 1389. Tämän jälkeen von Raschau -sukua löytyy 1500-luvun loppupuolella Saarenmaalta ja se lukeutui tällöin ikivanhoihin saksalaisbaltialaisiin aatelissukuihin, joilla oli maataloja ja läänityksiä Saarenmaalla. Samuel Johann von Raschau, syntynyt 1677, oli Kaarle XII:n upseereja Ruotsin suurvallan aikaan. Hän joutui sotavankina Moskovaan. Ruotsalaisia upseereja kohdeltiin kohtalaisen hyvin, heitä saattoi käännystää venäläiseen sotapalvelukseen. Moskovassa Samuel Johann tapasi tulevan vaimonsa Anna Maria Amalia

Krebsin. He menivät naimisiin Moskovassa ja heidät vihki protestanttilainen pappi, jonka Pietari Suuri oli pestannut sotavankien henkisiä tarpeita varten. Samuel Johann meni sitten venäläisten palvelukseen ja sai pitää kaikki Saarenmaan maatilansa. Pariskunta sai viisi lasta. Samuel Johann kuoli 1727. Hänen lankomiehensä Wienberg lõi kuoliaaksi lesken 1735, mahdollisesti omaisuusri-tojen vuoksi. Näin jää alaikäinen lapsi-joukko orvoksi. Siihen aikaan sukula-i-set yleensä ottivat orpolapset hoiviinsa. Siten nuori Ester Sidonia lähti rikkaan enonsa Otto Mauritz Krebsin luo Siuntioon Suomeen. Marraskuun 29. päivänä 1744 vihittiin Siuntiossa ruukinpatruuna Anders Nohrström ja Ester Sidonia von Raschau.

Euroopan ruhtinassukuja

Henrik Matsson Nohrström solmi ensim-mäisen avioliitonsa 1721 Brita Christi-na Skougsbergin kanssa. Häät pidettiin Malingsbon pienessä kahdeksankulmai-sessa ruukinkirkossa. Brita Christianan vanhemmat olivat ruukinkirjanpitäjä Erich Skougsberg ja Helena Hammar-bäck, joka oli ruukinpatruuna Mathias Hammarbäckin tytär ja hänellä on kiinnostava sukupuu. Siinä esiintyy monta vallonisukua ja jopa Tanskan kuninkaan Frederik I:n avioton tytär Geseke. Tätä kautta Helena Hammarbäck on sukua lähes kaikkiin keskiajan Euroopan ruh-tinassukuihin.

Pariskunta asui ensiksi Hammarbyn ruukissa, missä Henrik oli ruukinkirjan-pitääjänä, 1728 he muuttivat Karlskogan lähellä olevaan Björkbornin ruukkiin. Henrik oli ylennyt virassaan ruukin-pehtooriksi. 1741 vaimo Brita kuoli. Seuraavana vuonna Henrik avioitui uu-delleen Anna-Greta Pihlbergin kanssa Örebrossa, mistä hän oli ostanut talon. Anna-Greta Pihlbergin taustasta en ole

löytänyt mitään, mutta kiinnostavaa saattaa olla, että hänen poikansa Johannes Nohrström suuntautui yliopistouralle. Hänestä tuli Turun hovioikeuden vara-asessori ja ylin kirjaaja. Kun Hen-rik Nohrström 1743 muutti lopullisesti Suomeen Koskenkylän ruukinpatruu-naksi, koko hänen perheensä, paitsi van-hin tytär, seurasi häntä.

Vitaaliveljeskunta ja Hansaliitto

1300-luvun loppupuolella riehui me-rirosvojoukkio Itämerellä. Alun perin heidän piti avustaa Mecklenburgin kуниngasta Albrektia pitämään hallussaan Ruotsin valtaistuin, mutta sitten heistä tuli varsinaisia merirosvoja. He käyttivät nimeä Vitaaliveljekset. Erikoista oli, että he tosin toimivat merirosvoina, mutta saaliin he jakoivat veljellisesti. Ajan mittaan merirosvous loppui ja entisistä vitaaliveljeksistä tuli kunnon kansalaisia, usein jopa korkea-arvoisia yhteiskunnan jäseniä. Eräs tunnettu vi-taaliveljessuku oli nimeltään Luchau. 1600-luvun puolessavälissä vapaan Hansakaupungin Rostockin pormestariina oli Johan Luchau. Hänen tyttären-sä Engel Luchau meni 1640 naimisiin kaikkien Mecklenburgin kirkollisten maatalojen ylimmän hoitajan Joakim Krebsin kanssa. Heidän poikansa, niin-ikään Joakim Krebs, asui Narvassa ja oli Käkisalmen ja Inkerinmaan kihlakun-nan tuomari Ruotsin suurvallan aikaan. 1689 Ruotsin kuningas aateloi hänet. Hänen lapsistaan neljä poikaa ja kaksi tytärtä eli aikuisiksi. Nuo kolme poikaa olivat Kaarle XII:n armeijan upseereja. Yhdestä pojasta, Otto Mauritz Krebsistä, meillä on paljon tietoa, koska hän piti pääkirjaa, josta osa on julkaistu. Otto Mauritz osallistui kaikkiin Kaarle XII: n taisteluihin aina Pultavaan asti. Siellä hän joutui sotavangiksi ja hänet viettiin

*Major Abraham Segerstråle och hans hustru Fredrika Augusta Törn
Majuri Abraham Segerstråle ja hänen puolisonsa Fredrika Augusta Törn
(fotografi/valokuva Margareta Segerstråle-Hult)*

Moskovian kautta Siperiaan. Sodan jälkeen hän palasi Ruotsin armeijan palvelukseen ja meni naimisiin Siuntion kartanon perijättären Helena Adlercreutzin kanssa. Siuntion kartanoon tuli monta Otto Mauritz Krebsin sukulaista asumaan, mm. leskeksi jäänyt sisar Engel Sofia Dufving kahden tyttärensä kanssa ja orpo sisarentytär Ester Sidonia von Raschau.

Dufvingin suku

Kaarle XII:n upseereiden joukossa oli kaksi Dufving-nimistä veljestä. En ole löytänyt mitään heidän taustastaan, todennäköisesti he tulivat Karjalasta tai Inkerinmaalta. Pietarissa oli 1700-luvulla Dufving-nimisiä henkilöitä, mm. suutarimestari Michael Dufving, jonka isä, talonpoika Lorenz Dufving, kirjoitti niemensä myös muodossa Tuovinen. Suku voi siis hyvinkin olla täysin suomalainen. Myöhemmin 1800-luvulla suvun jäseniä asui Venäjällä ja nykyisin suku on täysin saksalaistunut. (Sain äskettäin e-postia saksalaiselta Georg von Dufvingilta, joka harrastaa sukututkimusta ja on kiinnostunut löytämään suomalaiset esi-isänsä.)

Yllämainitut veljekset osallistuivat Kaarle XII:n itäeurooppalaisiin sota-retkiin. Pultavassa he joutuivat venäläisten vangeiksi ja heidät lähetettiin Moskovaan osallistumaan voittokulkueeseen.

Tämän jälkeen heidät lähetettiin Tobolskin kaupunkiin Siperiaan. Niin kuin aiemmin olen jo maininnut, suuri osa Inkerinmaan väestöstä (Ruotsin alamaisia) oli myös Moskovian kautta karkotettu Siperiaan. Varsinkin Tobolskissa oli suuri ryhmä ruotsalaisia sotavankeja. He saattoivat elää siellä melko vapaasti, mutta eivät saaneet poistua Tobolskista. Upseerit elivät hyvin, koska heistä saattoi olla hyötyä venäläisille, joilla aina oli puute upseereista. Toisella veljeksistä, Samuel Henrik Dufvingilla, oli vaimo Eva Pistolhjelm mukana Tobolskissa. Molemmat heidän tyttärensä ovat syntyneet siellä. Veljeksistä toisen, majoitusmestari Kasper Henrik Dufvingin, vaimo Engel Sofia Krebs oli myös Tobolskissa. En tiedä, olivatko he jo ai-kaisemmin menneet naimisiin, vai tapasivatko he vasta sotavankeuden aikana. Engel Sofia oli tullut Tobolskiin äitinsä ja sisarensa kanssa, kun Narvan väestö viettiin Siperiaan. Kasper Henrik Dufving ja Engel Sofia Krebs saivat suuren lapsikatraan, viisi poikaa ja kaksi tytärtä. Kaikesta päätellen he muuttivat sodan jälkeen asumaan Viroon, josta vuoden 1721 rauhansopimuksessa oli tullut osa Venäjää. Perhe oli köyhä, koska he olivat menettäneet omaisuutensa sodassa. Pojat kävivät kuitenkin koulua Tallinnassa. Kun Kasper Henrik kuoli 1734, leski muutti tyttäriensä kanssa veljen-

sä Otto Mauritz Krebsin luo Suomeen. 1752 nuorin tytäristä, Engel Kristina Dufving, meni naimisiin Siuntiossa ruukinpatruuna Henrik Nohrströmin pojан, ruukinpatruuna Abraham Nohrströmin kanssa.

Langin suku Orimattilasta

Ruukinpatruuna Henrik Nohrströmin nuorin poika, vääpeli Henrik Nohrström meni naimisiin Orimattilassa Gertrud Elisabet Langin kanssa. Hän oli ker-santti Carl Henrik Langin ja Gertrud Margareta von Essenin kahdeksas lapsi. Äiti kuoli samana vuonna kuin Gertrud Elisabet syntyi ja isä avioitui uudelleen Florentina Sophia Gestrinin kanssa. Gertrud Elisabetin kaksi veljeä, Johan Henrik ja Lars Adam, aatelioitiin ja heistä on lähtöisin Langenskiödin suku. Langin perhe omisti Terriniemen kartanon Orimattilassa. Sinne nuoripari asettui asumaan ja siellä ovat kaikki heidän lapsensa syntyneet.

Saksalaista-baltilaista aatelista

Ruukinpatruuna Abraham Nohrströmin vanhin poika Henrik Johan meni naimisiin Margareta Schulmanin kanssa. Suvun perimätiedon mukaan Schulmansuku tuli Viroon tanskalaisen kuningas Valdemar Seierin seurueessa, kun tämä 1200-luvulla valloitti Viron. Thomelin kartano oli perimätiedon mukaan suvun

hallussa jo 1323 lääntityksenä, mutta vasta 1495 suvun ensimmäinen tunnettu päämies Henrik Schulman sai vahvisuksensa rälssikartanoon.

Myös nuorimman pojantäytäntöä Anders Gustafin vaimo, Anna Lovisa von Essen, oli aatelissukua. Hänen sukunsa oli peräisin Westfalenista ja tuli Liivimaaalle 1502. Suvun päämies liitti nimeensä Saaremaalla sijaitsevan kartanonsa nimen – Zellie. 1663 suvusta tuli Ruotsin aatelias. Suku menetti kartanonsa Ruotsin reduktiossa, mutta nimi von Essen af Zellie pysyi kauan ennallaan. Gertrud Margareta von Essen, väwäpeli Henrik Nohrströmin anoppi kuului samaan sukuun, mutta toiseen sukuhaaraan.

Segerstråle ja Munsterhjelm

Majuri Carl Fredrik Ilander, aateloituna Segerstråle (1738–1825), sai ainoastaan yhden pojantäytäntön. Koska tämä kuoli nuorena, hän halusi varmistaa, että hänen aatelisen nimensä ei kuitenkaan häviäisi. Kei-

sari Aleksanteri I:n suostumuksella hän adoptoi nuoren upseeriystävänsä majuri Abraham Nohrströmin. Heidän välillään oli myös sukulaissiteitä, Abraham Nohrströmin vaimo Fredrika Augusta Törn oli Viipurin läänin maanmittauhallituksen tarkastajan Carl Johan Törnin ja Ulrika Katarina Munsterhjelman tytär. C. F. Segerstrålen vaimo Anna Margareta Munsterhjelm oli Ulrika Katarinan sisar.

Jo aikaisemmin Munsterhjelman suku oli kietoutunut Nohrströmin sukuun. Ruukinpatriuna Anders Nohrströmin tyttäristä vain kolme saavutti aikuisiän. Heistä Ester Sofia meni jo 1763 naimisiin kapteeni Anders Gustaf Munsterhjelman kanssa. Tämä Anders Gustaf oli kapteeni Johan Munsterin ja Anna Maria Tawastin poika. Isoisän isoisä oli tullut Turkuun Münsterin kaupungista Westfalenista. Ulrika Katarina ja Anna Margareta olivat Anders Gustafin serkkuja.

Ester Sofia Nohrström-Munsterhjel-

min kautta kaikki nykyisin elävät Muns-terhjelm-suvun jäsenet ovat Mats Ersson Nohrmanin jälkeläisiä.

Porvoon kauppiaita

Ratsumestari Carl Henrik Nohrström meni naimisiin Porvoosta kotoisin olevan kauppiaan Henrik Palmstenin tytärren Johanna Palmstenin kanssa. Myös Johannan äidin isä ja isoäidin isä olivat kauppiaita. Isoisä Erik Solitander kuului itäsuomalaiseen sukuun, jonka kaikki jäsenet olivat Porvoon porvareita ja kauppiaita. Solitander-nimi on peräisin Myrskylän Övidsbyn (aikaisemmin Ödeby) nimestä (öde = autio = solitudo). Carl Henrik Nohrström sai vaimonsa kanssa kymmenen lasta ja heidän kautaan Nohrström-nimi elää eteenpäin.

Jutta Aminoff

Viitteet: Katso ruotsinkielinen osio.

Ätten Segerstråles vapensköld på Sveriges riddarhus.
Segerstråle-suvun vaakuna Ruotsin ritarihuoneella.

Bild/kuva: Karl-Henrik Stiernspetz

Ville Vallgren

an är allt fortfarande att förlikna vid en nyöppnad champagneflaska som pärlar och bornerar, skummar och sprider glädje." Så karakterisade tidningarna Ville Vallgren då han fyllde 80 år.

Denna kosmopolit från Borgå föddes den 15 december 1855. Hans föräldrar var Georg W. och Mimmi Wallgren (Emilia Karolina, f. Ottelin). Hans egentliga namn var Carl Wilhelm, men när han beslöt sig att bli konstnär passade inte riktigt namnet. "En konstnär kallar sig som han behagar" lär han ha yttrat till föräldrarnas förtret. Som 16-åring smakade inte längre lärdomsskolan och han ville bli arkitekt och sökte sig till Polytekniska i Helsingfors. Skulpturen för dock iväg med den unge mannen: "Inte lönar det sig att läsa, jag måste modellera och rita" sa Ville till lärarna. Självaste J. L. Runeberg, som såg hans arbeten sade till Villes bekymrade far: "Nog måste du låta honom bli skulptör. Inte hjälper det att streta emot" och så blev det.

År 1877 flyttade han till Paris och började studera för kända konstnärer och 1878 antogs han till Ecole des Beaux-Arts i Paris. Eftersom han umgicks flitigt med de nordiska konstnärerna föll ögonen på den svenska xylografen Antoinette Råström som han gifte sig med 1882. Hans skaparförmåga var stor och ett axplock av utställningar är t.ex. Världsutställningen i Paris (2 ggr), Salon de la Rose + Croix och Marsfältets salong, Rysk-Finska utställningen i S:t Petersburg, ett flertal salonger i Frankrike och Finland. Hans otaliga framgångar gjorde också att han reste flitigt bl.a. till Spanien, Italien och Ryssland. Som curiosum kan nämnas att han fick Franska hederslegionens riddartecken och blev t.o.m. befordrad till officer. Han blev fransk medborgare 1902.

1911 dog hans fru Antoinette. En levnadsglad och berömd konstnär blir ofta

"Ville Vallgren efter en glad frukost"
"Ville Vallgren iloisien aamiaisen jälkeen"
Oljemålning/öljyvärimaalaus Albert Edelfelt, 1886
Borgå museums samlingar / Porvoon museon kokoelmat
Fotografi/valokuva: Museokuva

snärjd av intresserade fransyskor och så också Ville som gifte sig med operasångerskan Madeleine Imbert-Rohan. Men sången med henne blev kortvarig. Hon visade sig vara en kokainmissbrukare och 1913 flydde Ville genom att hoppa ut genom fönstret med bara nå-

ra statyetter i fickan. Den flykten förde honom tillbaks till Finland. Ville etablerade sig 1916 i Alberga i Esbo socken och fortsatte både med konst och stort umgänge. Bland grannarna fanns bl.a. familjen Gallen-Kallela. Lite skadskjuten men dock redo för nya upplevel-

ser hittade han igen en konstnärssjäl, skulptrisen Viivi Paarmio (Flora Olivia Palander-Paarmio, f. Lindbohm) som han gifte sig med 1917. Under sin sista period gav han också ut flera böcker om sitt eget liv och om mat och drycker, Han erhöll professorstitel 1918 och staten beviljade honom en livstidspension 1919. Han donerade hela 60 skulpturer till Borgå stad som byggde ett museum för samlingen. Under vinterkriget flyttade han till Sverige, återvände 1940 och dog samma år.

Skulpturer och statyetter

"Skulpturkonst är mera sinnlig än någon annan bildframställning, i det att den kan uppfattas och skapas till och med av en blind" lär han ha yttrat.

Bland hans verk som köpts av privata samlare, Franska och Finska staten kan nämnas Eko, Edelfelt, Topelius, Kristus och Ofelia, Miserere och Havis Amanda.

Stort kan också bli smått och Ville övergick för ett decennium helt till småkonst, ofta Art Nouveau. Han var fascinerad av patinering och experimenterad friskt, Hans fantasi omfattade tårflaskor, askurnor, bladskålar, ljusstakar, takkronor, spegelramar, askkoppars och bordsprydnader. I dag skulle han säkert vara en designer på Arabia.

Havis Amanda

Havis Amanda är otvivelaktigt den mest populära offentliga statyn i Finland. Helsingfors stad beställde 1905 en staty, som skulle symbolisera Helsingfors som reser sig ur havet. "Kvinnan är min gudinna, av allt levande ställer jag kvinnan först och högst", sade Ville och om något är Havis Amanda ett bevis på detta. Den ljuva och levande, levnadsglada Amanda omgiven av fiskar och sjölejon avtäcktes år 1908. Men denna staty föll inte alla i smaken och gav upp hov till en av de första kulturstriderna i Finland. Kvinnorganisationerna ansåg henne alltför kokett och "den bredhöftade och av korsetter märkta kroppen saknar varje tillstymmelse till den finska möns upphöjdhet och naturliga skönhet". Ville Vallgren svarade att "det är hafvets jungfru som just stiger upp ur böljorna. Att hon måste vara naken är självtäkt, hon säger ju farvä åt det element hon lämnat. Ja vad kan man rå för att publiken är så litet konstförståndigt". Att hon nu är uppskattad ser man på Valborgsmässoafton då studenterna grund-

ligt tvättar henne och ger henne en ny vit mössa som hon bär med elegans och värdighet.

Om umgänge

"Jag har nu vid sextio års ålder kommit till den erfarenheten att man måste dansa alla dagar om man vill hålla sig frisk."

Att umgås var ett måste för Ville som hela sitt liv älskade glada människor allt från konstnärer till prinsar, baronessor, presidenter och ministrar. Han njöt av sina framgångar och älskade umgänget vid rikligt dukade festbord.

Debattör och matpredikant

Ville Vallgren byggde upp sin samhällsroll i hemlandet genom att fördomsfritt anta nya utmaningar. Han gav ut böcker, skrev artiklar till tidningarna och höll hetsiga föredrag. Ämnena gick från stadsens försökande till matlagning och från skulpturens ställning till politik och äktenskap. Vallgren var uppenbart medveten om sin ställning som äldre skulpturmästare som väckte respekt trots att den nya tiden tycktes förutsätta en helt annan konstnärsart.

Alla vet hur en god äggröra tillredes i Paris

Expert på bordets håvor blev Vallgren under decennier av passionerat intresse för matlagning. När han återvände till Finland tog han det som sin uppgift att sprida mat- och dryckeskulturens budskap i hemlandet. Den praktiska matfilosofin i verket *Mat och dryck med roliga gubbar* och *Wille-Gubbens Matkatekes* är kryddad med minnen "från den goda tiden, då alla fingo som förr fritt äta allt det goda och onda, som naturen bjöd på". (Förbudslagen hörde inte till Villes favorit och han kämpade ihärdigt emot den).

Vid eget bord var Ville en frikostig värd – man känner till en meny på den middag som han bjöd Albert Edelfelt en majdag i sitt hem i Paris. Herrarna inledde med fru Vallgrens hemmagjorda likör, varefter lammstek, åtföljd av sallad och gröna spritarter, bars in på bordet. Matvinet var ett rödvin från Bourgogne. Efter det stod sparris och blomkål i tur och sedan serverades kakor och bakelse, till vilka Ville bjöd ett glas Muscat de Lunelle och därefter portvin. Nu följer flera olika ostsorter och efter detta ett urval av mandariner, apelsiner, päron, äpplen, persikor och fikon. Middagen avslutades med starkt kaffe och ett

glas av samma Prunell-likör som inlett det hela.

Apropå äggröra, här är Villes recept på *Parisisk äggröra*. "Vi vispar några ägg och blandar dem med hackad tryffel eller crevetter (väl skalade), några tycka om att lägga i riven ost eller tomater, allt passar bra i äggröra. Den stelnar inom ett par minuter och är särdeles lätt att åstadkomma"...

Så några exempel från Lilla Matkatekens sju bud. *Tredje budet*. Du skall vara sparsam med din mat och dryck. *Vad är det?* Mycket går åt, men litet hinner till. Vi böra därför ej spisa med glupskehet, utan tänka på morgondagen. Samt dricka med måttlighet, så att vi ej berusa oss och bliva dåliga människor och bära oss illa åt. *Femte budet*. Du skall icke dräpa. *Vad är det?* Man kan genom tillredandet av dålig och ohälsosam föda åstadkomma sin nästas ohälsa, ja till och med död."

"Nej för tusan jag är och förblir en vindrickare med måtta och förstånd." År 1932 upphörde förbudslagen och det var en fröjdens dag för Ville. Han skulle ha åtta år kvar att leva i denna lyckliga tidsålder och då han låg på sin dödsbädd på Maria sjukhus inmundigade han utan sina läkares vetskap den nektar som han under friskare dagar på ett så ypperligt sätt förstått att gutera.

Gutår säger

Tor V. Lindholm
en Borgåbo

Lilla Gubben Noak, vers 6 och 7

Skulle Finlands folk ej supa
Eller hälla i sin strupa
Alkohol av sämsta slag,
Ty det blir man inte glad.

Men de skulle rödvin dricka,
Vita viner och sen nicka
Glatt åt "lilla rara gubben",
Och bra sällan taga nubben.

Ville Vallgren

”Hän on edelleen rinnastettavissa vasta-avatuun samppanjanpulloon, joka helmeilee, kuohuaa ja vaahtoaa ja levittää iloa ympärilleen.” Nämä lehdistö luonnehti Ville Vallgrena hänen täytyessään 80 vuotta. Tämä porvoolainen kosmopoliitti syntyi 15. joulukuuta 1855. Hänen vanhempana olivat Georg W. Wallgren ja ”Mimmi” Emilia Karolina Ottelin. Hänen varsinaiset etunimensä olivat Carl Wilhelm, mutta päätyessään ryhtyi taiteilijaksi hänen pitänyt vähemmän soveliaina. ”Taiteilija kutsuu itseään oman mielensä mukaan”, kuuluu hän vanhempiensa kiusaksi lausuneen. 16-vuotiaana oppikoulu ei enää maittanut, vaan hän halusi tulla arkkitehdiksi ja hakeutui Helsingin polytekniseen kouluun. Kuvanveisto tempaisi kuitenkin nuoren miehen mielen mukaansa: ”Ei kannata opiskella lukemalla, minun täytyy saada muovilla ja piirtää”, sanoi Ville opettajilleen. Itse J. L. Runeberg, joka näki hänen töitään, sanoi huolestuneelle isälle: ”Kyllä sinun täytyy antaa suostumuksesi sille, että hän rupeaa kuvanveistäjäksi. Ei tässä auta asettua poikkiteloin.” Ja niin siinä sitten kävi.

Vuonna 1877 hän muutti Pariisiin ja alkoi opiskella tunnettujen taiteilijoiden johdolla ja 1878 hänet hyväksyttiin Pariisin Ecole des Beaux Arts’iin oppilaaksi. Koska hän oli vilkkaissa kansakäymisissä muiden pohjoismaisten taiteilijoiden kanssa, iskeytyivät hänen silmänsä ruotsalaiseen puupiirtäjään ja -kaivertajaan Antoinette Råströmiin, jonka kanssa hän avioitui 1882. Hänen luomiskykynsä oli suuri, ja poimintoina hänen näyttelyistään mainittakoon esim. Pariisin Maailmannäyttely (kahdesti), Salon de la Rose + Croix ja Mars-kentän salonki, Venäläis-Suomalainen näyttely Pietarissa, sekä joukko salonkeja Ranskassa ja Suomessa. Hänen lukemattomat menestyksensä mahdollistivat ahkeran matkustelemisen mm. Espanjaan, Itali-

aan ja Venäjälle. Kuriositeettina mainittakoon, että hän sai Ranskan kunnialegioonan ritarimerkin ja ylennettiin jopa upseeriksi. Ranskan kansalaisuuden hän sai 1902.

Hänen Antoinette-vaimonsa kuoli 1911. Elämäniloa uhkuva kuuluisa taiteilija joutuu usein kiinnostuneiden ranskattarien pauloihin. Niin kävi myös Villelle, joka avioitui uudelleen oopperalaulajatar Madeleine Imbert-Rohan’iin kanssa. Mutta laulu hänen kanssaa jäi lyhyeksi. Hän osoittautui kokaiinin väärinkäytäjäksi, ja 1913 Ville pakeni hypäämällä ikkunasta vain muutama pienospatsas taskussaan. Tämä pako vei hänet takaisin Suomeen. Ville asettui asumaan Espoon pitäjän Laajalahden rantamille Akseli Gallen-Kallelan naapuruteen eli lähelle nykyistä Tarvaspään museota. Hän jatkoi sekä luomistyötään että seurusteluaan laajan ystäväpiirinsä kanssa. Lievästi siipirikkona, mutta kuitenkin valmiina uusiin elämyksiin löysi hän jälleen taiteilijasielun, kuvanveistäjä Viivi Paarmion (Flora Olivia Palander-Paarmio, o.s. Linbohm), jonka kanssa hän solmi avioliiton 1917. Luomiskautensa loppupuolella hän julkaisi myös useita kirjoja omasta elämästään sekä ruoasta ja juomista. Hän sai professorin arvonimen 1918, ja seuraavana vuonna valtio myönsi hänelle ainaiseläkkeen. Hän lahjoitti peräti 60 veistosta Porvoon kaupungille, joka perusti kokoelmalle museon. Talvisodan aikana hän muutti Ruotsiin, josta hän kuitenkin palasi 1940 ja kuoli samana vuonna.

Veistoksia ja pienospatsaita

”Kuvanveistotaide on aistillisempi kuin mikään muu kuvaamataiteen muoto siinä mielessä, että jopa sokea pystyy sen

Ville Vallgren

Kuva: Lennart Segerstrålen arkisto

Bild: Lennart Segerstråles arkiv./Matias Uusikylä

käsittämään ja sitä harjoittamaan”, tiedetään hänen sanoneen. Niistä hänen luomuksistaan, jotka yksityiset keräilijät tai Ranskan tai Suomen valtio ovat ostaneet, mainittakoon Kaiku, Edelfelt, Topelius, Kristus, Ofelia, Miserere ja Havis Amanda.

Suuri voi myös vaihtua pieneksi, ja vuosikymmenen ajan Ville omistautui kokonaan pienikokoisille luomuksille, usein tyyppiä Art Nouveau. Patinointi kiehtoi häntä ja hän teki monenlaisia kokeiluja. Hänen mielikuvituksensa kohteina olivat tippapullot, tuhkaurnat, lehtimaljat, kynttilänjalat, kattokruunit, peilien kehykset, tuhkokupit ja pöytäko-

risteet. Tänä päivänä hän varmasti toimi muotoilijana Arabiassa.

Havis Amanda

Havis Amanda on eittämättä Suomen suosituin kaikkien nähtävillä oleva patsas. Helsingin kaupunki tilasi 1905 patsaan, jonka tuli kuvata Helsinkiä nousemassa meren helmosta. ”Nainen on jumalattaren, kaikesta elollisesta asetan naisen ensimmäiselle ja ylimmälle sijalle”, sanoi Ville, ja Havis Amanda jos mikään on todisteenä tästä. Tämän suloisen, elämäniloa säteilevän, kalojen ja merileijonien ympäröimän Amanda-patsaan paljastus tapahtui 1908. Mutta patsas ei miellyttänyt kaikkia, ja se käynnistikin erään maamme ensimmäisistä kulttuuririiidoista. Naisasialiikkeen edustajat pitivät patsaan naista aivan liian keimailevana ”eikä leveälanteisessa kureliivien kaventamassa vartalossa ole jälkeäkään suomalaisen immen yleevyydestä ja luontaisesta kauneudesta”. Ville Vallgren vastasi: ”Kysymyksessä on merenneito, joka on parhaillaan nousemassa aaltojen keskeltä. On itsestään selvää, että hänen kuuluu olla alaston, onhan hän juuri hyvästelemässä taakseen jättämäänsä märkää elementtiä. Eihän sille mitään mahda, että yleisön taiteen ymmärrys on niin vähäistä.” Sen, että Amanda on meidän päävinämme arvostettu, näkee Vapunaattona, jolloin ylioppilaat pesevät hänet perusteellisesti ja antavat hänelle uuden valkoisen lakin, jota hän tyylikkäästi ja arvokkaasti kantaa.

Seurapiireissä liikkuminen

”Olen nyt tultuani 60 vuoden ikään päättynyt siihen, että ihmisen kuuluu tanssia joka päivä mikäli aikoo pysyä terveenä.” Villelle, joka koko elämänsä ajan rakasti iloisia ihmisiä aina taiteilijoista prinseihin, paronittariin, presidentteihin ja ministereihin, kanssakäyminen ihmisten kanssa oli elinehdo. Hän nautti menestysistään ja rakasti seurustelua runsain antimien katettujen pöytien ääressä.

Väittelijä ja hyvän ruoan tuntija

Ville Vallgrenin yhteiskunnallinen rooli kotimaassa perustui siihen, että hän otti ennakkoluulottomasti vastaan uusia haasteita. Hän julkaisi kirjoja, kirjoitti artikkeleita lehtiin ja piti tunteita kiihotavia esitelmää. Aiheet vaihtelivat kauungin kaunistamisesta ruoanlaittoon ja ne käsittelivät myös kuvanveistotaiteen

asemaa politiikassa ja avoliitossa. Vallgren oli selvästi tietoinen asemastaan vanhempana kuvanveiston mestarina, joka herätti kunnioitusta siitä huolimatta, että uusi aika näytti edellyttävän aiwan toisenlaista taiteilijatyyppiä.

”Kaikki tietävät miten hyvä munakokkeli valmistetaan Pariisissa”

Vallgrenin intohimoisen kiinnostus ruoanlaittoon teki hänestä vuosikymmenien saatossa pöydän antimien syvällisen asiantuntijan. Palattuaan Suomeen hän otti tehtäväkseen levittää ruoka- ja juomakulttuurin sanomaa kotimaassaan. Käytännön ruokafilosofiaa on teoksissa *Ruoka ja juoma iloisten ukkojen seurassa* ja *Wille-Ukon Ruokakatekismus* höystetty muistoilla ”hyvistä ajoista, jolloin kaikki saivat entiseen tapaan vapaasti nauttia kaikesta siitä hyvästä ja pahasta mitä luonnolla oli tarjota”. (Kieltolaki ei kuulunut Villen suosikkeihin ja hän taisteli itsepintaisesti sitä vastaan.)

Omille vierailleen Ville oli aulis isäntä – hänen Pariisin kodissaan eräänä toukokuun päivänä Albert Edelfeltille tarjoamansa illallisen ruokalistan tunnettu. Herrat aloittivat rouva Vallgrenin kotitekoisella liköörellä, minkä jälkeen pöytään tuotiin lampaanpaistia salaatin ja vihreiden silpoherneiden kera. Ruokaviiniä oli Bourgogne'sta peräisin oleva punaviini. Sen jälkeen olivat vurossa parsa ja kukkakaali, ja sitten tarjottiin kakkuja ja leivoksia, joiden kyytipojaksi Ville tarjosili lasillisen Muscat de Lunelleä ja tämän jälkeen portviiniä. Sitten seurasivat useita juustolajeja ja tämän jälkeen valikoima mandariineja, appelsiineja, päärynnöitä, omenia, persikoita ja viikunoita. Illallinen lopetettiin väkevällä kahvilla ja lasillisella samaa Prunell-likööriä, jolla se oli aloitettu.

Edellä oli puhetta munakkelista, ja tässäpä Villen *pariisilaisen munakokkelin* valmistusohje. ”Vatkaamme muutamia munia ja sekoitamme niihin hakkaamalla hienonnettuja tryffeleitä tai katkarapuja (hyvin kuorittuja), jotkat suosittelevat raastettua juustoa tai tomaatteja, kaikki sopii hyvin munakkeliiin. Se jähmettyy muutamassa minuutissa ja on helposti valmistettavissa”... Sitten joitakin esimerkkejä Pie-nen Ruokakatekismuksen seitsemästä käskystä. *Kolmas käsky*. Nauti säästäväisesti ruokaasi ja juomaasi. *Mitä tämä tarkoittaa?* Paljon saadaan kulumaan, mutta vähempikin riittää. Sen vuoksi

meidän ei pidä ruokailla kohtuuttomasti vaan ajatella huomispäivää. Meidän tulee samoin olla juomisessa kohtuuden ystäviä, niin ettemme humallu, tule huonoiksi ihmisiksi ja käyttäydy hyvien tapojen vastaisesti. *Viides käsky*. Älä tapa. *Mitä se tarkoittaa?* Valmistamalla huonoa ja epäterveellistä ruokaa voidaan heikentää lähimäisen terveyttä, jopa aiheuttaa hänelle kuolemaa.

”Ei hitto vieköön, minä olen ja pysyn sellaisena viinijuonana, jolla on sekä kohtuuden taju että järki tallella.” Kieltolaki kumottiin 1932 ja tämä oli Villelle riemullinen tapahtuma. Hänen oli suotu kahdeksan vuotta elää tästä onnellista aikakautta, ja vielä kuolinvuoteella Marian sairaalassa hän nautti lääkäreidenä tietämättä samanlaisen ”jumalten juoman” kuin mitä oli terveempinä päivinään niin suuresti arvostanut.

Tor V. Lindholmin artikkeli
suomentanut Erik Klinge

Pikku Ukko Nooaan säkeet 6 ja 7

Eipä jois Suomen kansa,
kaatais pitkin kurkuuansa
kelvotonta tikkuviiнаа,
joka juojaansa vain piinaa.

Punaviiniä nuo maistais,
valkoviiniin bukeet haistais,
nostais ”oivan Ukon” maljan
heittäin hiiteen ponun, kaljan.

Säkeet suomentanut
Kyllikki Villa

Minnesord över Solveig von Schoultz den 20 december 1996

**Käre Erik Bergman,
kära övriga anhöriga och
vänner till Solveig von
Schoultz.**

Klarheten, lugnet, styrkan, den självklara integriteten, omedelbarheten i hennes tilltal. Bilden av Solveig von Schoultz står tydligt för oss. På alla hon kom i beröring med, vågar jag påstå, gjorde hon det djupaste intryck. Och samma klarhet har hennes dikt. Den har värme och empati, men också stränghet. Den kan – som Solveig von Schoultz själv sade ut i en av sina sista dikter – begagna ordet “Nej!”

Hon var en stor diktare, en av de största som någonsin har talat till oss på vårt finlandssvenska modersmål. I lyriken byggde hon vidare på den finlandssvenska modernismen. Nu i efterhand finner vi det så naturligt att det måste ha varit så, att vi inte tänker på hur anmärkningsvärt det var den gången. Modernismen var ännu omstridd då hon debuterade som lyriker 1940 med diktsamlingen *Min timme*. I Sverige hade modernismen ännu inte gjort sitt definitiva, fyrtiotaliska genombrott.

Dessutom; Solveig von Schoultz hela personlighet var idealistisk. Det hade inte varit onaturligt om hon hade följt mer traditionella mönster. Men hon valde att befästa och berika ett egensinnigare sätt att dikta, som i sig var ett brott med de poetiska idealen i den värld hon själv hade växt upp i. Hon sökte en modern, fri människa inom sig och för att poetiskt gestalta detta behövde hon modernismens frihet.

Det hindrade inte att hon själv menade att livet har sin ordning, att varje

*Solveig von Schoultz hösten 1987.
Foto: Matias Uusikylä*

Solveig Segerstråle föddes 5.8.1907 som den yngsta av lektor Albert Segerstråles och målarinnan Hanna Frosterus-Segerstråles åtta barn. Solveig utbildade sig till folkskollärare och startade, nätt och jämt myndig, en egen liten skola hemma. Senare blev hon en uppskattad lärare vid Brobergska och 1937-1972 vid Laguska skolan. Hon gifte sig 1930 med kanslichef Sven von Schoultz. Debutboken ”Petra och Silverapan” kom 1932. Hon skilde sig 1961 och gifte om sig med kompositören Erik Bergman.

Professor Johan Wrede har vänligen låtit oss publicera, något förkortat, det minnestal han höll vid Solveig von Schoultz jordfästning den 20 december 1996.

Redaktionen

människa måste bära ansvaret för sitt val av mål och handlingar. Men målen, menade hon, finner människan inom sig i personlig fördjupning, i ett ansvarsfullt bejakande av livets möjligheter – och inte i ett ängsligt fasthållande vid utifrån givna auktoriteter.

Sin diktutvecklade hon också följdriktigt i en rad allt mer tydliga, allt mer personligt uttrycksfulla diktsamlingar. Den sista av dem, *Molnskuggan*, gav hon ut i år. Hennes dikt, som var rik på livsinsikter redan från början, blev allt mer disciplinerad i formen ju mer den vidgades i livserfarenhet.

Lyriken, med sin koncentrerade form, med sin förmåga att i metaforer komprimera hela vår mänsklighet, våra drifter, vår känsla, vår erfarenhet, vår tanke, blev hennes kungsväg. Hennes poesi är uppenbarande. I dess bilder manifesteras det innersta i hennes konst att upprätta en förbindelse mellan den inre och yttre erfarenheten och språket.

Många gånger talade Solveig von Schoultz om den stora betydelse Hans Ruins *Poesins mystik* (en bok som kom ut 1935) hade haft för hennes poesi. Hans teori om ”poesins samlande nu”, om poesin som i ett ögonblick sammanför livsväsentliga insikter till en subjektiv erfarenhet, svarade mot det hon gjorde och gav henne mod att gå vidare. Själv skulle jag ändå vilja påstå att hennes poesi går längre än till det estetiska ögonblicket. Det ligger vishet i hennes dikt.

Att hon redan tidigare debuterat som prosaist fäste hon inte så stort avseende vid. Poesin gav henne hennes egentliga debut, menade hon. Men då hennes finstämmt analyserande, psykologiska novelistik och dramatik senare växte fram, blev hon också inom dessa genrer en

Solveig von Schoultz och Erik Bergman på deras villa i Träskända.

Solveig von Schoultz ja Erik Bergman huvilallaan Järvenpäässä.

Foto/kuva: Matias Uusikylä

mycket betydande konstnär. Radiodramat hade under drygt tre decennier sin stora tid från 40-tal till och med 60-tal. En viktig del av hennes produktion inriktade sig på denna genre. Solveig von Schoultz förmåga att lyssna till det uttagda i samtalet – dess pauser, dess tystnader, dess oväntade eller oavsiktliga tonfall – gjorde henne till vår kanske finaste radiodramatiker. Det var inte ovanligt att hon först avlyssnade sina personer i hörspel innan hon utvecklade dem episkt i sina noveller.

Det psykologiska inseendet bakom hennes förmåga att uttrycka känslor blev också hennes främsta instrument i hennes självbiografiska prosa. I den, liksom i hennes barnböcker, lyfter hon lyhört och insiktsfullt fram växandets och mänskoblivandets under. Det rent självbiografiska stråket är på det hela taget starkt framträdande i hennes produktion, vilket också är naturligt i ett

liv som så djupt återspeglar en hel tidsålders nyorientering. Man styrde ju då från en offentlig och floskulös retorik som dolde andra världskrigets traumatiska verklighet till en innerligare; mänskligare och även kvinnligare livsattityd.

Solveig von Schoultz beskrev själv känsligt men osentimentalt sitt inträde i livet, sin barndom och sin uppväxt i ett starkt religiöst hem, fyllt av regler och föreskrifter, som nog sprang fram ur innerliga trosföreställningar om hur livet skulle levas för att ge tillträde till ett liv som följer efter detta. Med stor respekt tog hon emot dem, men efter hand med allt djupare tvivel. Under sin inre uppgörelse om detta fann hon den självresept som sedan präglade hennes liv och dikt. Hon fann att hon som människa var skyltid sig själv något. Och detta insiktens och växandets mönster blir också klarare och klarare i hennes författarskap.

Erfarenheter i hennes eget liv var alltså ofta nog utgångspunkter för insikten i hennes verk. Men hon såg till att i den skapande processen det privata försvann i en allmänmänsklig giltighet. Då hon rannsakade sig själv sökte hon alla kvinnans roller, urmoderns, moderns, hustruns, älskarinnans, dotterns, systerns, ja, också tidningsgummans. Ofta kallades hon kvinnoförfattare, därfor att hon gav en så djup inblick i kvinnligt psyke. Men vem vill påstå att hon inte kände männen psyke? År det inte så, att många av de ord vi använder för att prisa henne, är ord som brukar användas i en manlig värdevokabulär; ”klarsyn”, ”mod”, ”styrka”. Om hon kallades kvinnoförfattare brukade hon svara att hon var författare, inte kvinnoförfattare. Vad hon skrev om var livet, människors liv, att många av dem hon skrev om var kvinnor, var nu en sak för sig. Hon ville inte vara partisan, göra sin upplevelse trångare än den

Familjen Segerstråle i sitt nya hem i Borgå ca 1914. Solveig sitter på golvet.

Segerstrålen perhe uudessa kodissaan Porvoossa. Solveig istuu lattialla.

Bild/kuva: Lennart Segerstråle

faktiskt var. Hon ville inte tala bara till en del av sin publik. Men är man viljestark är det kanske också lättare att se att det finns andra lösningar än striden, exempelvis uthålligheten. Motsättningarna mellan motstridiga lojaliteteter, dem kände hon nog. I själva verket hörde ömsesidiga beroenden mellan människor till de motiv hon oftast skildrade i dikter, i noveller och pjäser. De blev därför att hennes observationspunkt var så hög.

Hon uppmanar oss att söka normernas naturliga grund. Därför är hon en värdenas och känsornas förmedlare och begripliggörare. Jag menar precis just detta. Hon var inte den som föreskrev för oss hur livet borde levas. Men hon visade oss vad det är att ha respekt för livet.

Hennes obenägenhet att som mänskliga överge vad hon fattade som sunt

och riktigt, som värt att leva för, krävde ansenliga offer av henne. Vad hon alltid behöll både i liv och dikt var själva respekten för livet och för dess sannhetskrav. Framför allt innebar det ett krav på att leva livet förnuftigt och ändå i kontakt med dess underjordiska källor. Det var hennes väg ut till en vidare giltighet. Hennes sökande efter frihet, värdighet och öppenhet i livet nådde ut genom hennes verk och befriade många.

Hennes konstnärliga medel var inte komplicerade. Tvärtom fann hon dem i språkets mest självklara bilder, naturmetaforerna. Den som vaket läser genom hela hennes produktion finner hur de organiska metaforer hon griper till utvecklas och växer, rör sig mellan psyke och yttre verklighet och skapar en värld av insikt som ger dikten liv. Hon visar oss livets ofrånkomliga realiteter, dess nedslag och segrar, dess sårbarhet och dess

styrka- kort sagt; allt som är naturligt. Detta går rakt på sak, är varken mystifierande, besvärande, esteticerande eller pretentiöst. Det belyser bara omedelbart människans inre landskap. Hur väl kände hon inte denna inommänskliga terräng med höjder och djup. Den möter oss nästan överallt i hennes diktning.

Utan några yttre åthävor ingav hon aktrning. För sig själv behövde hon inte be om plats. Där hon var, där var hon självklart närvarande. Samma klarhet gällde i hennes relation till andra. Just på grund av integritetens distans, kunde förståelsen bli så mycket intensivare. Solveig von Schoultz var en klar diktare och en klar mänsklig. Sitt utträde ur livet, har jag hört, tog hon emot med hela den mognad som livet själv – och hennes dikt – hade gett henne.

Johan Wrede

Muistosanat Solveig von Schoultzille joulukuun 20. 1996

Rakas Erik Bergman, rakkaat muut Solveig von Schoultzin omaiset ja ystävät.

Selkeys, rauhallisuus, voima, itsesäänn selvä aitous, välittömyys suhtautumisessa ihmisiin ja asioihin. Kuva Solveig von Schoultzista on meille selkeä. Kaikkiin, joiden kanssa hän joutui tekemisiin, näin uskallan väittää, hän teki mitä syvimmän vaikutuksen. Ja sama selkeys on hänen runoudessaan. Siinä on lämpöä ja myötätuntoa, mutta myös ankaruutta. Se pystyy – kuten Solveig von Schoultz itse suoraan sanoi eräässä viimeisistä runoistaan – hyödynämään sanan ”Ei!”.

Hän oli suuri runoilija, eräs suurimista, joka milloinkaan on puhunut meille meidän suomenruotsalaisella äidinkielellämme. Lyrikkassa eli tunnelmarunoudessa hän jatkoi suomenruotsalaisen modernismin rakennustyötä. Nyt jälkikäteen pidämme tätä täysin luonnollisena, näihän sen täytyi olla, emmekä ajattele miten huomionarvoista se oli silloin kerran. Modernismi oli yhä kiistanalainen, kun hän debytoi lyrikkona vuonna 1940 runokokoelmalla *Min timme*. Ruotsissa modernismi ei vielä ollut tehnyt ratkaisevaa, neljäkymmenlukuista läpimurtoaan.

Sitä paitsi; Solveig von Schoultzin koko persoonallisuus oli ihanteellinen. Aivan luonnollista olisi ollut, jos hän olisi noudattanut perinteisempää kaavaa. Kuitenkin hän valitsi omapäisemmän tavamrunilla, sen tavan vakiinnuttamisen ja rikastuttamisen. Tämä oli sinällään jyrkkä irtautuminen hänen oman kasvuympäristönsä runouden ihanteesta. Hän etsi sisimmästäään nykyaiasta, vapaata

*Solveig von Schoultz syksyllä 1987.
Kuva: Matias Uusikylä*

Solveig Segerstråle syntyi 5.8.1907 nuorimpana lehtori Albert Segerstrålen ja taide-maalari Hanna Frosterus-Segerstrålen kahdeksasta lapsesta. Solveig opiskeli kansakoulunopettajaksi ja perusti, hän tuskis täysi-ikäisenä, oman pienen kotikoulun. Myöhemmin hän toimi arvostettuna opettajana Brobergin ja 1937-1972 Laguksen koulussa. Vuonna 1930 hän avioitui kansliapäällikkö Sven von Schoultzin kanssa ja debytoi 1932 kirjalla ”Peträ och Silverapan”. Hän erosi 1961 ja solmi uuden avoliiton säveltäjä Erik Bergmanin kanssa.

Professori Johan Wrede on ystäväällisesti antanut meidän julkaisua, hieman lyhennettynä, muistopuheen, jonka hän piti Solveig von Schoultzin hautajaisissa 20. joulukuuta 1996.

Toimitus

ihmistä ja voidakseen runouden avulla hahmottaa tätä, hän tarvitsi modernismin vapautta.

Esteenä ei ollut, että hänen oman käsityksensä mukaan elämällä on järjestyskensä, jonka mukaan jokaisen ihmisen on kannettava vastuu valinnoistaan päämääriensä ja tekojensa suhteiden. Mutta omat päämääränsä, niin hän ajatteli, ihminen löytää itsestään, omas-ta sisimmästäään henkilökohtaisessa syventymisessä, vastuullisella elämän mahdollisuksien myöntämisellä – eikä huolestuneella pitäytymisellä ulkoa annettuihin auktoriteetteihin.

Runouttaan hän myös johdonmukaisesti kehitti toisiaan seuranneissa yhä selkeämmissä ja enenevässä määrin henkilökohtaisuutta ilmaisevissa runokokoelmissa. Niistä viimeisen, *Molnskuggan* (suom. *Pilvenvarjo*), hän julkaisi tänä vuonna. Hänen jo alun perin elämänoivaluksista rikas runollinen ilmaisunsa muuttui muodoltaan sitä kurinalaisemmaksi, mitä enemmän se perustui laajentuneeseen elämäkokemuukseen.

Tunnelmarunoudesta pelkistettyine muotoineen, kykyineen vertauskuvissa tiivistää koko ihmiskunta, viettimme, tuntemme, kokemuksemme, ajatuksemme, tuli hänen kuninkaantiensä. Hänen runoutensa on paljastavaa. Sen kuvissa ilmentyy hänen taiteensa sisin, yhteyden luominen sisäisen ja ulkoisen kokemuksen ja kielen välille.

Monesti Solveig von Schoultz puhui siitä suuresta merkityksestä, joka Hans Ruinin kirjoittamalla, vuonna 1935 ilmestyneellä *Poesins mystik*-kirjalla oli ollut hänen runoudelleen. Ruinin teoria ”runouden kokoavasta tässä ja nyt -hetkestä”, runoudesta, joka silmäräpäyk-sessä yhdistää elämälle oleelliset oival-lukset omakohtaiseksi kokemukseksi,

vastasi sitä mitä hän teki ja rohkaisi hän-
tä jatkamaan matkaa. Itse haluaisin kui-
tenkin väittää, että hänen runoutensa yl-
tää esteettistä hetkeä edemmäksi. Hänen
runossaan on viisautta.

Omaan aiempaan debyyttiinsä pr-
osaistina hän ei kiinnittänyt kovin suur-
ta huomiota. Hänen näkemyksensä oli,
että runous muodostii hänen varsinaisen
debyyttiinsä. Mutta kun hänen herkkävi-
reisen erittelyvän, psykologinen novellisti-
tiikkansa ja dramatiikkansa myöhemmin
kehittyi, hänen tuli myös näissä tyylili-
suunmissa hyvin huomattava taiteilija.
Radiodraamalla oli suuruusvuotensa
kolmena vuosikymmenenä 40-luvulta
aina 60-luvulle. Tärkeä osa hänen tu-
tontoaan suuntautui tähän taidelajiin.
Solveig von Schoultzin kyky kuunnella
keskustelussa sanomatta jäänyttä – sen
taukoja, sen hiljaisuuksia, sen odotta-
mattomia tai tahattomia äänensävyjä –
teki hänen tuli meidän ehkäpä hienoim-
man radiodramaatikkomme. Ei ollut
epätavallista, että hän ensin kuunteli
kuunnelmiensa henkilöhahmoja, ennen
kuin kehitti niitä kerronnallisesti eteen-
päin novelleissaan.

Psykologisesta tarkkailusta, joka oli
hänén ilmaisukykynsä taustalla, tuli
myös hänen tärkein välineensä hänen
omaelämäkerrallisessa prosassaan.
Siinä, kuten lastenkirjoissaan, hän tark-
kakuuloisesti ja oivaltavasti nostaa esiin
henkisen kasvamisen ja ihmiseksi tu-
lemisen ihmeen. Puhtaasti omaelämä-
kerrallinen lanka on kaiken kaikkiaan
vahvasti näkyvillä hänen tuotannossaan,
mikä onkin luonnollista elämässä, joka
niin syvästi heijastaa kokonaisen aika-
kauden uutta suuntautumista. Silloinhan
siirryttiin julkisesta ja korukielisestä
kaunopuheisuudesta, joka kätki toisen
maailmansodan traumaattisen todelli-
suuden, kohti hartaampaa, ihmillesem-
pää ja myös naisellisempaa elämänasen-
netta.

Solveig von Schoultz kuvaili itse her-
kästi, mutta tunteilemattomasti elämän-
sä alkuaikoja, lapsuuttaan ja kasvuaan
vahvasti uskonnollisessa kodissa. Koti
oli täynnä haraista uskonkäskyksistä
johtuvia sääntöjä ja määräyksiä siitä,
miten elämä tulisi elää, jotta se tarjoaisi
sisäänpääsyn tuonpuoleiseen. Suurella
kunnioituksella hän otti ne vastaan, mut-
ta ajan myötä yhä syvemmin epäilyksin.
Tehdessään sisimmässään tiliä tästä,
hän löysi sen itsekunnioitukseen, joka jo
oli antanut leimansa hänen elämälleen

ja runoudelleen. Hän havaitsi, että hän
ihmisenä oli itselleen jotakin velkaa. Ja
tämä oivalluksen ja kasvamisen kaava
selkeytyy selkeytymistään hänen tuo-
tannossaan. Oman elämän kokemukset
olivat siis useasti lähtökohtana hänen
teoksiinsa sisältyville oivalluksille. Kui-
tenkin hän piti huolen siitä, että luovassa
prosessissa yksityinen sai väistyä yleis-
inhimillisen pätevyyden tieltä.

Tutkiessaan itseään hän etsi kaikkia
naisen rooleja, esääidin, äidin, vaimon,
rakastajattaren, tyttären, sisaren, jopa
lehtieukon. Usein häntä nimittiin nais-
kirjailijaksi, koska hän tarjosi niin syväl-
listä tietoa naisen sielunelämästä. Mutta
kuka haluaa väittää, etteikö hän olisi
tuntenut miehen sielunelämää? Eikö ole-
kin niin, että monet niistä sanosta, joita
käytämme ylistäässämme häntä, ovat
sanoja, joita on tapana käyttää miehisen
arvomaailman sanavarastossa; ”selvää-
näköisyys”, ”urheus”, ”voimakkuu”.
Jos häntä kutsuttiin naiskirjailijaksi, oli
hänellä tapana vastata, että hän on kir-
jailija, ei naiskirjailija. Se, mistä hän kir-
joitti, oli elämä, ihmisten elämä. Se, että
monet joista hän kirjoitti, olivat naisia,
oli nyt asia erikseen. Hän ei halunnut
olla vastarintataistelija, tehdä kokemuk-
sestaan ahtaampaa kuin se tosiasiallisesti
oli. Hän ei halunnut puhutella ainostaan
osaa yleisöstään. Mutta jos on lujatahtoinen, on ehkä myös helpompi
nähdä, että on olemassa muita ratkaisuja
kuin taistelu, esimerkiksi kestävyyss.

Ristiriitaisten uskollisuuksien vastak-
kainasettelut, ne hän kyllä tunsi. Itse asi-
assa ihmisten keskinäiset riippuvuussuh-
teet kuuluvat niihin aiheisiin, joita hän
useimmin kuvasi runoissaan, novelleis-
saan, kuunnelmissaan ja näytelmissään.
Kuvauskset tuli syvälliä, koska hänen
tähystypisteensä oli niin korkealla. Hän
kehottaa meitä etsimään normien luon-
nollisen perustan. Siksi hän on arvojen
ja tunteiden välittäjä ja ymmärettäväksi
tekijä. Tarkoitan juuri tästä. Hän ei ollut
se, joka määräsi miten elämä tulisi elää.
Mutta hän näytti meille, mitä tarkoittaa
elämän kunnioittaminen.

Hänen haluttomuutensa ihmisenä
luopua siitä, minkä hän mielsi terveeksi
ja oikeaksi ja minkä puolesta kannattaa
elää, vaati häneltä huomattavia uhrauk-
sia. Se mistä hän aina pitää kiinni sekä
elämässään että runoudessaan, oli kunn-
ioitus elämää ja sen totuusvaatimuksia
kohtaan.

Ennen kaikkea tämä tarkoitti vaati-
musta elää elämää järkevästi ja kuitenkin

yhteydessä sen maanalaisiin lähteisiin.
Se oli hänen tiensä olemisen avarampana
ymmärtämiseen ja tajuamiseen. Hänen
etsimänsä elämän vapaus, arvokkuus ja
avoimuus tavoittivat yleisön hänen teos-
tensa kautta ja vapauttivat monia.

Hänen taiteelliset keinonsa eivät ol-
leet monimutkaisia – päinvastoin, hän
löysi ne kielen itsestään selvimmistä ku-
vista, luonnon vertauskuviista. Se, joka
valppaan lukee koko hänen tuotantonsa,
huomaan kuinka ne elimelliset ver-
tauskuvat, joihin hän tarttuu, kehittyvät
ja kasvavat, liikkuvat sielun ja ulkoisen
todellisuuden välimaastossa sekä luovat
ymmärryksen maailman, joka antaa ru-
nolle elämän. Hän osoittaa meille elämän
ylitsepääsemättömät tosiasiat, sen
tappiot ja voiton, sen haavoittuvuuden ja
vahvuuden – lyhyesti sanottuna; kaiken
mikä on luonnollista. Tämä käy suoraan
asiaan ilman salaperäistämistä, loihi-
mista, kaunistelua tai vaateliaisuutta. Se
vain välittömästi valaisee ihmisen sisäisen
sielunmaiseman. Miten hyvin hän
sen tunsikaan, tämän ihmisen sisäisen
maaperän huippuineen ja kuiluineen.
Tämän kohtaa lähes kaikessa hänen ru-
noudessaan.

Vähäeleisesti hän herätti kunnioitus-
ta. Itselleen hänen ei tarvinnut pyytää ti-
laa; siellä missä hän oli, hän oli itsestään
selvästi läsnä. Sama selkeys koski hänen
suhdettaan muihin. Nimenomaan ehey-
den suoma etäisyys mahdollisti huomat-
tavasti syvällisemmän ymmärtämisen.
Solveig von Schoultz oli kirkkaasti ajat-
televa runoilija ja ihmisen. Oman läh-
tönsä elämästä hän hyväksyi, näin olen
kuullut, kaikella sillä kypsyydellä, jonka
elämä itse – ja hänen runoutensa – oli
hanelle antanut.

*Suomentanut Wilhelm Nouro
(Nohrström)*

